

UNIVERZITA SV. CYRILA A METODA V TRNAVE » FAKULTA MASMEDIÁLNEJ KOMUNIKÁCIE

muza

2 0 2 4

m u u z a

2 0 2 4

Ročenka kreatívnych výstupov študentov, absolventov a pedagógov

UNIVERZITA SV. CYRILA A METODA V TRNAVE
Fakulta masmediálnej komunikácie

muuza 2024

© 2024 FMK UCM v Trnave

Ročenka literárnych a fotografických výstupov študentov
Fakulty masmediálnej komunikácie UCM v Trnave

Vydala Fakulta masmediálnej komunikácie
Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Námestie J. Herdu 2, 917 01 Trnava
www.muuzafmk.sk

Ďakujeme vedeniu Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave a vedeniu Fakulty masmediálnej komunikácie UCM
v Trnave za podporu a finančnú pomoc pri vydaní MUUZY 2024.

Editori:

Hana Pravdová
Eva Kramara Jonisová
Peter Lančarič
Dominika Čmehýlová-Rašová

Redakcia:

Dominika Čmehýlová-Rašová, Peter Lančarič, Jozef Sedlák, Lucia Škripcová

Recenzenti:

Andrej Brník, Andrej Habiňák, Zora Hudíková, Magdaléna Švecová

Jazyková korektúra:

Dominika Čmehýlová-Rašová

Grafická úprava:

Martin Klementis
Oliver Kohár

Tlač: Vydavateľstvo Michala Vaška

ISBN 978-80-572-0460-2 (tlač)

ISBN 978-80-572-0461-9 (PDF)

ISSN 2730-0161

Fotografia na titulnej strane obálky:

Aneta Lubčíková » Kreativno-experimentálny fotografický ateliér

Fotografia na vnútornej strane obálky

Nina Pagáčová » Kreativno-experimentálny fotografický ateliér

.....
Silvia Čukanová » Kreativno-experimentálny fotografický ateliér

obsah

predhovor.....	12
literárna časť.....	14
ALŽBETA SUŠIENKOVÁ ona je klavír.....	16
MARIANNA HRDLÍKOVÁ irónia sveta	19
NATÁLIA KUBIŠTOVÁ záblesk minulosti	20
ZUZANA BENEKOVÁ mozog, miecha a telo	23
EMA ANDREJKOVÁ loahskí škriatkovia	28
MICHAEL GREŽĎO lindina bábika.....	31
JÚLIA ĎURČEKOVÁ „raj“ na zemi	34
KARIN KRÚTILOVÁ mlynárov tieň.....	37
ALŽBETA SUŠIENKOVÁ telefonát	40

KATARÍNA ORIHELOVÁ [láska].....	42
KOLEKTÍVNA BÁSEŇ spomínam si... ..	43
NATÁLIA MLYNARČÍKOVÁ snáď raz	44
RADOSLAV MELUŠ love story	46
ALŽBETA SUŠIENKOVÁ kovová láska	48
JURAJ PETRUŠ kaligram	49
KARIN KRÚTILOVÁ kaligram	50
JAROSLAV REICH kaligram	51
KATARÍNA ORIHELOVÁ kaligram	52
NATÁLIA KUBIŠTOVÁ kaligram	53

fotografická časť	54
ATELIÉR KOMUNIKÁCIE V MÉDIU FOTOGRAFIE	
jozef sedlák a kol.	54
ATELIÉR ÚŽITKOVEJ FOTOGRAFIE	
dotyk portrétom / štyri steny - peter lančarič.....	66
KREATÍVNO-EXPERIMENTÁLNY FOTOGRAFICKÝ ATELIÉR	
lucia škripcová, lucia magalová.	88
REKLAMNÁ FOTOGRAFIA	
reklama na podobnosť / dve tváre jednej veci - peter lančarič	110
ŽURNALISTICKÁ FOTOGRAFIA	
jozef sedlák a kol.	122

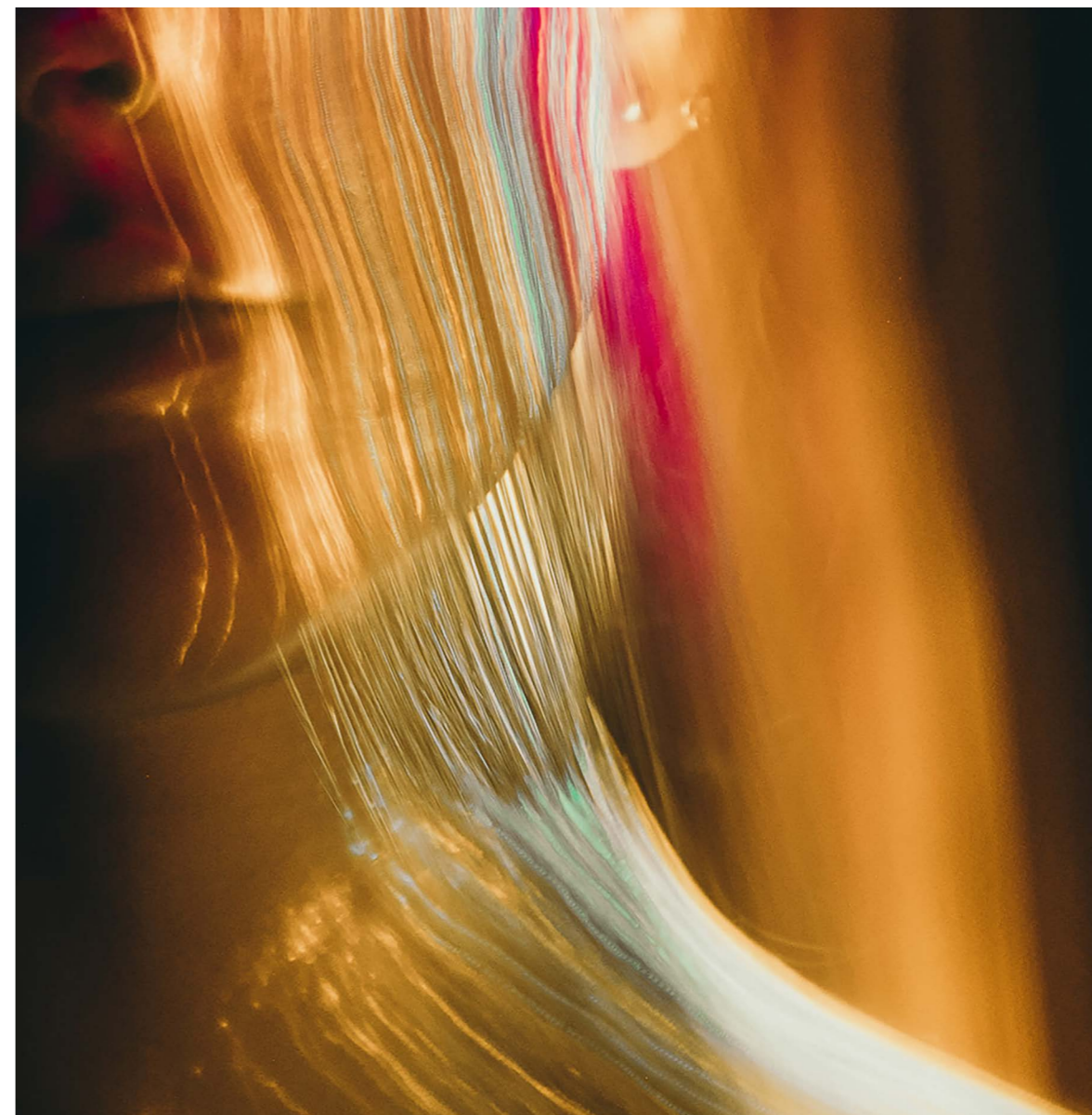

P R E D H O V O R

Milé čitateľky, milí čitatelia,

opäť sa k Vám dostáva ročenka MUUZA, ktorú možno s veľkou dávkou stavovskej hrdosti nazvať Galériou kreativity a talentu mladých ľudí. Je v nej prezentovaná expozícia umeleckých výstupov ako výsledku umeleckého nadania i úsilia študentov Fakulty masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Publikácia predstavuje najkvalitnejšie práce, ktoré naši študenti vytvorili počas absolvovania dvojsemestrálnych študijných predmetov kreatívne písanie, Ateliér komunikácie v médiu fotografie, Ateliér úžitkovej fotografie, Kreatívno-experimentálny fotografický ateliér, reklamná fotografia a žurnalistická fotografia. V jednotlivých žánrovo vymedzených častiach publikácie sa môžete stretnúť so svetom fascinujúcej umeleckej imaginácie. Ide o originálnu imagináciu, ktorej kontúry však reflektujú realitu nášho súcna. Táto predstavivosť vytvára vzácnu súvzťažnosť špecifických výrazových prostriedkov literárnych textov a žánrovo rôznorodých fotografických diel so získanými vedomosťami, zručnosťami a talentom našich študentov. Publikované diela autorov majú potenciál upútať recipienta svojím originálnym tvorivým prístupom k stvárňovanej téme, ako aj odvahou prezentovať intimitu ich vnímania a myslenia. V mnohých umeleckých výstupoch je zrejmé, že takáto konštelácia kreatívnych faktorov odhaľuje najhlbšie zákutia emocionality a duchovna nielen študentov, ale aj pedagógov. Študentské diela totiž vznikali kontinuálne, pod pozorným dohľadom a profesionálnym vedením skúsených pedagógov našej fakulty. Spoločným úsilím vytvárali umelecky hodnotné práce, spĺňajúce vysoko nastavené kritériá v rámci jednotlivých literárnych a fotografických žánrov. Je potrebné podčiarknuť, že pedagógovia nemali pri výbere prác vhodných na publikovanie jednoduchú úlohu, pretože výber z celej plejády kvalitných a interesantných výstupov bol obmedzený. Aj tento fakt svedčí o tom, milé čitateľky a milí čitatelia, že ročenka MUUZA si udržiava svoju prestíž. Je to vďaka synergii úsilia študentov i pedagógov, ich talentu, zručnostiam i tvorivému nadšeniu, ktoré ju robia zaujímavým a podnetným čítaním pre všetkých.

Hana Pravdová
editorka

D o m i n i k D u š a » Kreatívno-experimentálny fotografický ateliér

KREATÍVNE PÍSANIE

Mgr. Dominika Čmehýlová-Rašová, PhD.

Literárna sekcia ročenky MUUZA opäť po roku ukazuje, aké bohaté a neobmedzené sú možnosti literárnej tvorby. Diela, ktoré vznikli v rámci série predmetov kreatívne písanie, sú výsledkom experimentovania s rôznymi technikami písania, práce so slovom a prenášania svojich predstáv na papier. Je obohacujúce disponovať priestorom, kde sa spája fantázia s jazykovou kreatívou a sloboda s disciplínou tvorby. Vždy je umením čeliť výzvam pri písaní obľúbených poviedok pomocou vizuálnych podnetov a indícií a naplno rozvíjať svoj poetický cit na zadanú tému prostredníctvom voľného a viazaného verša. Literárnu skúsenosť však tentokrát cielene obohacujú rozprávky, v ktorých ožívajú slovesné tradície a známe naratívne štruktúry. Niektoré rozprávkové príbehy sú vo svojej myšlienkovvej podstate určené nielen pre deti, ale aj pre dospelých, keďže sa klasické motívy transformujú a obohacujú o nové perspektívy. Autorské nadšenie sa ponorí do bezbrehých zázračných krajín a fascinujúceho sveta živočíšnej ríše, ktoré ovládajú čarovné predmety alebo špeciálne schopnosti hrdinov, zvyšujú efekt z prečítaného textu. Pri spájaní obrazu s textom sa otvárajú aj ďalšie dimenzie kreativity, ktoré umožňujú preniesť autorské myšlienky a emócie do vizuálnej formy. Vrcholom takejto jazykovej kreatívy je tvorba kaligramov – vizuálnych básní, kde text a obraz splývajú do jedinečnej formy. Syntéza básnického významu s pikturálnym vyjadrením témy v podobe kaligramov, ktoré sú interpretačne zložitejšie, má ambíciu prepojiť literárnu a fotografickú sekciu ročenky. Tento moment má pripomínať, že predmet kreatívne písanie nie je len o technikách a formách, ale o hľadaní vlastného hlasu, prenikaní do hĺbky jazyka a objavovaní nepoznaných zákutí literárneho sveta.

Dominika Čmehýlová-Rašová

ALŽBETA SUŠIENKOVÁ

ona je klavír

„Kedy príde čas na mňa? Na tvoju ženu? Celý deň trčím sama v tejto chatrči, nemám sa s kým porozprávať. Keď si si ma bral, sľuboval si mi romantiku v horách a takto to dopadlo. Peter, ja som ti úplne ukradnutá?” vyhrkne na mňa Beáta spoza plného taniera hrachovej polievky.

Znova tá istá pesnička.

„Ja sa snažím, Bea. Nevidíš, že pracujem ako kôň, len aby som nás uživil. Môžem zotáť každý strom v tomto hlúpom lese a ty stále nebudeš spokojná.”

Pozrel som sa jej do očí a okamžite to oľutoval. Už v nich nie je ani kvapka pochopenia.

Iba slzy.

Ťaživé ticho prehlušil zvuk zovretej vody v kanvici. Beáta si utrela nos do chrbta ruky a odkráča do kuchyne. To dusno v miestnosti sa nedá vydržať. V tanieri som nechal zvyšok polievky a vybral sa k zablateným topánkam.

„Idem do mesta, nečakaj ma.”

*

Nech kráčam akokoľvek rýchlo, tie slová neviem dostať z hlavy. Tie strašné slová. Ako som túto ženu mohol niekedy milovať? Na námestí sa už rozsvietili lampy a do uší mi udrú známe výkriky štamgastov. Vyschne mi v hrdle. Už som sa zmieril s tým, že prepíjem svoje manželstvo. Tak ako môj otec.

Od krčmy ma delí len zopár krokov, keď v tom započujem zvuk klavíra. Jemné tóny, ktoré sa zlievajú do krásnej melódie, ma prinúti zastaviť. Telo mi zaplaví pocit, ktorý som dlho nezažil. Ohlušujúci pokoj. Zvuk vychádza z umeleckej fakulty miestnej univerzity. Nikdy som si tú budovu poriadne nevšimol. Vždy som mal pocit, že honosné múry sa priam vysmievali môjmu úbohému životu, no teraz bolo niečo inak.

Ako zhypnotizovaný vykročím priamo k dverám. Prekvapivo, nie sú zamknuté. Zvedavosť mi nedá. Zatlačím na ne a opatrne nakuknem dnu, zatiaľ čo zvuk klavíra sa ešte zintenzívni. Dychtivo míňam jeden mramorový schod za druhým, až konečne nájdem tú správnu miestnosť. Zatvorím oči a počúvam.

Odrazu ticho. Spanikárím. Ako vysvetlím nočnú vlámačku do univerzity? Už-už sa

Alžbeta Sušienková » poviedka

vyberám na nenápadný odchod, keď v tom začujem kroky smerom k dverám. Zalial ma pot.

„Haló! Je tu niekto?” Otočím sa a vykročím k žene, ktorej krik sa rozliehal prázdnu chodbou.

„Áno, ja. Veľmi sa ospravedlňujem. Ja len, počul som hudbu a nemohol som odolať. Nehnevajte sa, už idem preč,” vykotal som. Zahanbený čakám na facku alebo aspoň privolanie polície. Žena sa však bez slova vracia do klavírnej miestnosti a jemným pohybom hlavy ma pozýva dnu. Zmeravel som.

„Vy hráte?”

„Nie, kdeže. Veď vidíte, že sem úplne nezapadám,” s uchechtnutím sa pozriem na maskáčové nohavice a ruky plné staronových mozoľov.

„Hudba nemá oči,” žmurkne neznáma a posunie sa na klavírnej stoličke. Od údivu sa nezmôžem na slovo, a tak si mlčky prisadnem.

Ako sa k nej priblížim, do nosa mi udrie vôňa jej parfumu. Omámený som položil svoje hrubé prsty na klávesy a čakal na pokyny. Ona sa však jednoducho dotkla mojich hánok a hrali sme ako jeden. Bože, ako mi chýbal ženský dotyk. Po dlhých minútach trápenia sa mi konečne podarilo pieseň zahrať. Klaviristka zatlieskala a ružové pery sa jej rozťahli do jemného úsmevu.

Zaliala ma horúčava, no zrazu som zbadal čas.

„Už je veľa hodín, nebudem vás viac zdržiavať. Môžem sa spýtať na vaše meno?” vyhapkal som.

„Máte pravdu, je neskoro. Nechajme predstavovanie nabudúce.” odvetila, zatiaľ čo balila svoje noty do plátennej tašky.

No svoje meno mi neprezradila ani na ďalší deň. Ani na ten ďalší. Od toho prvého zvláštneho stretnutia som nedokázal myslieť na nič iné, len ako konečne vyrazím do mesta na hodiny klavíra.

Nikdy sme toho veľa nenarozprávali, no viackrát som sa prichytil, ako hľadím na jej kučeravé vlasy padnuté na ramenách či pehy okolo nosu. Jej názor na mňa však bola záhada. Hudba bola jej droga a v extáze melódie mi nedávala najavo jediný náznak náklonnosti. Hudba dohrala, rozlúčili sme sa a kráska zmizla v tme mesta.

Opäť som prišiel domov neskoro. Beáta sa zobudila na zvuk kľúčov v zámke. Už dlhšiu dobu si všimla, že je niečo inak. Z dielne často počuje pospevovanie či zachytí môj prihlúply úsmev pri práci.

„Čo ti je, prosím ťa?”

„Našiel som hudbu,” odvetvím, na čo pretočí očami a obráti sa na druhý bok.

Vystriem sa na posteli vedľa nej a pozerám do stropu. Moje manželstvo je mŕtve a ja sa neviem prestať usmievať.

Alžbeta Sušienková » poviedka

*

Dnes je čas pohnúť sa ďalej. Budík zvoní ešte pred svitaním. Do tašky si po tme napchám moju jediná košelu a v práci si vo vzduchu nacvičujem prstoklad. Sedím v autobuse a prehadzujem slová do nových a nových viet, no nič neznie správne.

Nervózny vojdem do budovy univerzity. Zabraný do najhlbších myšlienok, zvierajúc kyticu kvetou sa intuíciou, dostanem až k učebni. Načahujem sa za kľučkou, no dvere sa otvoria skôr a z miestnosti sa vyrúti staršia pani.

Zo šoku ma preberie až pohľad na sálu plnú ľudí v slušných šatách. Zmeraviem, snažím sa rýchlo nahmatať dvere, no v tom uvidím ju. Za klavírom na malom pódiu sedí kučeravá bohyňa v bielych šatách. Nikto z nej nevie spustiť oči. Jej prsty živo tancujú po klaviatúre, no pri pohľade na jej tvár je každému jasné, že duchom nie je v miestnosti. Je v inom svete. Každá zmena tempa akoby zmenila jej krvný obeh. Celkom akoby sa stala súčasťou klavíra. Dohrá posledné tóny a ako po prebratí z kómy sa postaví a pokloní publiku.

Za zvuku ovácií prestávam rozmýšľať. Uhladím si vlasy a náhlím sa k pódiu. Potrebujem jej to povedať. Musí vedieť, že mi zmenila život. Musím konečne vedieť jej meno. V spotenej dlani zvieram zväzok kvetov a v tom zopár krokov od nej, akoby do mňa udrel blesk.

Využijem posledný kúsok zdravého rozumu a poriadne zaostrím. Muž. Oblek. Bozk. Pery. Bohyňa. Nech si obrazy skladám do akejkoľvek mozaiky, výsledok je vždy rovnaký. Kvety mi vypadnú z ruky. Preberám sa z delíria, vezmem zvyšok hrdosti a vybehnem z učebne najrýchlejšie, ako sa dá.

Cestou lesom kopem do každého stromu, ktorý stretnem. Zlomený pozerám na domček v horách. Môj domov. Môj a Beátin. Všetko zrazu dáva zmysel. Ako som to mohol nevidieť?

Utriem si líca do rukáva košele a so smiechom sa rozbehnem k dverám. Rozrazím ich a takmer sa potknem o čosi veľké. Lampáš odhalí kontúry čierneho klavíra. Ako sa sem dostal? Kričím na Beu, no žiadna odpoveď. Obehnem celý inštrument a na klávesoch zrazu zbadám malý lístok:

„Odišla som hľadať svoju hudbu”

MARIANNA HRDLÍKOVÁ

irónia sveta

„Ešte nič nie je stratené,” chlácholivo sa usmial. Lahko sa mu to hovorí, nevie, aké to je. Nikto to nevie. On si tu žije svoj dokonalý život, o ktorom vždy sníval.

Odvrátil som pohľad na druhú stranu. Tváril som sa, že študujem zbierku jeho kníh. Boli ich tam stovky, rôznych veľkostí, žánrov a farieb. Aj tak mali jednu vec spoločnú. Takmer všetky napísal on. Vždy som mu závidel jeho inteligenciu. Vedel sa pozrieť na svet inými očami ako my ostatní. Videl to, čo sme my prehliadali.

„Akože nie. Veď sa na mňa pozri!” Rozhodil som rukami a oprel sa hlbšie do kresla. Keď sa zatlačím ešte hlbšie, možno nadobro prasknem.

„Povedz, čo sa stalo?” Vrátil som pohľad naňho. Oblečený bol klasicky v čiernom a opieral sa o drevenú stoličku. Vždy bývala za stolom, no pri mne robil výnimku. Keď som prišiel ja, nebol riaditeľ. Bol môj kamarát a psychológ.

„Myslel som si, že strážiť deti nebude náročné... prácu potrebujem, ale nikto ma nechce zamestnať... veď vieš, lebo som iný.” Povzdychol som si smutne. Ja som si nevybral predsa vzniknúť, prečo kvôli tomu musím trpieť a byť odcudzovaný?

„Ludia sa boja iného. Sú zvyknutí na stereotyp a na to, čo poznajú. Ale byť iný neznamená byť zlý.” Hovoril pravdivé slová, ale v tomto svete nič neznamenali. Ľudia nemali rešpekt voči inému.

„Pre deti som bol ako hračka. Pohadzovali si ma medzi sebou, až som nakoniec stratil kontrolu nad svojim telom. A potom som narazil na kameň, ktorý mi spôsobil toto,” rukami som smeroval k jemným prasklinám, ktoré pokrývali moje telo. Bolo ponižujúce, čo mi urobili.

„Mrzí ma to. Ale pozri, zoberieme toto a ihneď ťa napravíme a budeš ako nový.” Nadšene vzal zo stola tubu s lepidlom a zatiahol závesy za nami, aby sme mali súkromie. Bez slova som zložil klobúk a nechal ho, nech robí, čo vie najlepšie. Vracia ma do pôvodného stavu, ako vždy... Nie je to ironické, ako naši najbližší naprávajú veci, za ktoré nemôžu?

NATÁLIA KUBIŠTOVÁ

záblesk minulosti

Karol pracuje ako taxikár v meste, ktoré nikdy nespí. Každého v meste pozná. Presne vie, kto, kde a kedy chodí. Pozná každého hriechy, túžby a neresti. Ľudia sa mu počas jazdy zverujú aj s tým, čo by sám radšej nikdy nepočul. Jedného dňa, počas chladného jesenného večera, nastúpila do jeho taxíka Helena.

„Karol, musíš mi pomôcť,“ ozval sa zúfalý hlas zo zadného sedadla. Karol tento jemne piskľavý hlas dôverne poznal. Bola to jeho staršia sestra. „Musíme ísť do starého zábavného parku, na otázky teraz nie je čas.“ Karol vedel, že ju nemôže odmietnuť. Síce sa s Helenou nemali veľmi v láske, ale bol si vedomý toho, že jej musí pomôcť, nech ide o čokoľvek. V hlave mal niekoľko scenárov o tom, čo sa mohlo stať. Jeho sestra mala vždy pochybných priateľov. Ale ako ten mladší, nemal jej čo dohovárať. Toto privilégium majú len tí starší. Helena mala vždy svoju hlavu a svoju pravdu.

Starý park bol ponorený do chladnej tmy, len mesiac osvetľoval zhrdzavené atrakcie a zarastené cesty. Keď vystúpili z Karolovho taxíka, Helena sa rozbehla k uličke so zrkadlovým bludiskom. „Počkaj, čo sa deje? Prečo sme práve tu?“ pýtal sa Karol so strachom v hlase. „Muž v čiernom mi dal ultimátum, ak nesplatím svoj dlh do polnoci, tak...“ Karol poznal Muža v čiernom, nie raz mu robil taxikára. Veľmi dobre si uvedomoval, v akom nebezpečenstve je jeho sestra. Ovládal celé mesto. Bol to ten najmocnejší muž široko ďaleko. Ak sa potreboval niekoho zbaviť, urobil to bez akejkoľvek stopy. ,

„Dobre, ale prečo sme pri starom zrkadlovom bludisku? Ako nám bludisko pomôže splatiť tvoj dlh?“ Karol sa nechápavo pýtal a krútil hlavou. Na bludisko z detstva nemá tie najlepšie spomienky a najradšej by zabudol, že existuje. Helena neodpovedala a potiahla Karola za ruku dovnútra bludiska.

Bludisko bolo chladné a temné, zrkadlá boli pokryté prachom a pavučinami. Vzduchom sa niesla horká zamatová vôňa. Karol pocítil mrazivý závan a stiahol si bundu tesnejšie k telu. Ruky si vložil do vrecka mikiny a zhlboka sa nadýchol. „Musíme nájsť stred bludiska a ten poklad.“ naliehala Helena s odhodlaním v hlase. Karol sa zháčil a vykrikol: „Zbláznila si sa? Veď, veď ten poklad nikto nikdy nenašiel. Možno ani neexistuje.“ Helena pristúpila k bratovi a so slzami v očiach povedala: „Musíme to aspoň skúsiť. Je to moja posledná šanca. Viem, že ľudia, ktorí ho išli hľadať, sa už odtiaľto nevrátili. Pochopím, ak ma tu necháš samu, no ty jediný poznáš všetky

Natália Kubištová » poviedka

cesty a legendy o tomto mieste. Ak je niekto, kto mi môže pomôcť, tak si to ty.“ Karolovi sa v hlave ozývali všetky pre a proti. Ale neodpustil by si, keby svoju sestru v tom nechal samu. Aj keď dobre vedel, že si za svoju situáciu môže sama. Pochybné kontakty si vyžiadali už nie jednu daň. Rozhodol sa ostať v temných uličkách bludiska so sestrou.

Chodili pomaly, opatrne sa vyhýbali odrazom, ktoré ich zmiatli. Náhle sa pred nimi jedno zrkadlo rozjasnilo. Boli to oni dvaja, ale mladší a plní hnevu, stáli oproti sebe v kuchyni ich rodičovského domu. „Ty nikdy nič neurobiš správne!“ kričal Karol. „Vždy si len utekala, keď sa veci stali ťažkými!“ Helena sa so slzami v očiach obrátila k dverám. „Nemôžem tu viac zostať, Karol. Ty nevieš, čo prežívam!“ Odraz zrkadla zmizol, zanechal po sebe len tichý smútok. Helena sa obrátila k svojmu bratovi, oči mala plné bolesti. „To bola moja chyba. Mala som zostať a čeliť tomu.“ Karol položil ruku na jej plece. „Nebola to len tvoja vina. Obaja sme urobili chyby.“ Pokračovali ďalej, ale každý krok bol ťažší. Ďalšie zrkadlo ožilo a Helenu zasiahlo priamo do srdca. Bola mladá a nervózna, stála pri otvorenom okne v ich izbe. Vonku bola noc a hviezdy svietili jasne. „Nemôžem tu zostať. Musím nájsť slobodu,“ šepkala, keď sa pripravovala na útek. V jej očiach bola túžba po niečom viac, po živote, ktorý si myslela, že jej domov nemôže ponúknuť. Helena si zakryla ústa, snažiac sa zadržať vzlyky. „Keby som len vedela, čo sa stane potom...“ Karol ju objal. „Všetci sme hľadali únik. Myslel som, že tým, že ostanem, budem schopný zachrániť rodičov. Ale ani ja som nedokázal nič zmeniť.“ Ďalšie zrkadlo ich vtiahlo do najtemnejšieho okamihu ich života. Karol stál bezmocne pred domom v plameňoch, kričal o pomoc, ale nikto neprichádzal. Plamene pohlcovali všetko, čo poznal a miloval. Vo vnútri boli ich rodičia, ktorých nedokázal zachrániť. „Karol!“ kričala Helena, keď sa scéna prehrávala pred ich očami. „To nebola tvoja chyba. Nemohol si urobiť viac.“ Karol sa so slzami v očiach otočil k Helene. „Snažil som sa, ale nestačilo to. Vždy som sa cítil zodpovedný.“ „Ani jeden z nás im nemohol pomôcť. Musíme sa zbaviť tejto viny a ísť ďalej.“ povedala jemne Helena. Bludisko ich viedlo ďalej, ale teraz už neboli len dvaja súrodenci plní viny a bolesti. Boli to dvaja ľudia, ktorí pochopili, že ich najtemnejšie chvíle môžu byť novým začiatkom. V zrkadlovom bludisku, našli silu čeliť minulosti a spoločne kráčať do neznámej budúcnosti.

Po hodinách blúdenia a nepríjemnej konfrontácie s ich najťažšími okamihmi v živote sa konečne dostali do stredu bludiska. Uprostred ležala obitá truhlica, pokrytá pavučinami a prachom. Na truhle bol nápis: „Otvorte a splatíte svoj dlh.“ Helene sa chvelo celé telo aj hlas. „Našiel si to.“ „Nie, my sme to našli.“ Karol opatrne otváral truhlicu s nádejou, že našli to, čo hľadali. Vo vnútri bol starý denník a zväzok listín. Denník patrilo ich pradedovi, ktorý bol známym obchodníkom. Zápisky obsahovali tajomstvo o veľkom poklade, ktorý ukryl pre svoju rodinu. Helena nahlas prečítala poslednú stránku: „Tento poklad je pre moju rodinu, aby sa navždy vykúpili a držali spolu. Použite ho múdro.“

Natália Kubištová » poviedka

Karol nemohol uveriť vlastným očiam ani ušiam. „On naozaj existuje. Neboli to len bláznivé výmysly.“ Helena nadšene objala svojho brata a povedala: „Vidíš, bola to pravda a my sme to dokázali. A pritom bol celý čas priamo pod našim nosom.“ Vzali spolu denník, listiny a rýchlo hľadali cestu z bludiska. Čas splatenia Heleninho dlhu sa pomaly blížil. No každý ich krok smeroval k odrazu zrkadla, kedy sa Karol a Helena pohádali. „Karol mne dochádza čas musíš nájsť cestu von, prosím,“ hystericky kričala Helena. „Ja sa snažím, ale...“ „Ale musíme si ten deň odpustiť. Ak budeme držať spolu, nájdeme cestu von aj poklad. Všetci, čo hľadali poklad, boli sebeckí a chamtiví, preto sa odtiaľto nedostali.“

Helena mala pravdu. V momente, keď sa zmierili, zrkadlá temných spomienok sa rozplynuli a našli cestu von. Podľa inštrukcií z denníka našli aj pradedov poklad. Helena sa vyslobodila od Muža v čiernom a celej svojej pochybnej minulosti.

„Ďakujem, Karol,“ povedala Helena. „Bez teba by som to nezvládla.“ Karol sa usmial a dodal: „Sme rodina a našim som sľúbil, že na teba dozriem, aj keď ma nikdy nepočúvaš.“ Helena sa zasmiala a podpichla Karola. „To preto, že si mladší a nemáš byť múdrejší než ja. Ale už nebudem taká tvrdohlavá, už som to pochopila.“

ZUZANA BENEKOVÁ

mozog, miecha a telo

Už mesiac som pracoval v mojej vysnívanej nemocnici. Niekedy som stále priam neveril, že išlo o skutočnosť. Veď predsa pre toto som tých šesť rokov drel, potil krv a prebdel noci. Každý deň som sa snažil byť dochvilný, vždy som prišiel aspoň 15 minút skôr do nemocnice. Neznášal som kdekolvek meškať a už vôbec nie do práce. Preto som nechodil ani hromadnou dopravou, spoločníka mi robil môj mestský bicykel, ktorý som si kúpil hneď v prvom ročníku vysokej školy. Na jednom úseku cesty som vždy zosadol, pretože tam končil cyklistický chodník a všade sa hemžili ľudia.

Samozrejme, ešte som mal niekoľko rokov pred sebou, šiestimi rokmi v škole sa nič nekončilo. Práve naopak, začínalo. Momentálne som bol pod ochrannými krídlami hlavného neurológa, pri ktorom si robím atestácie. Každým dňom som bol bližšie a bližšie k splneniu si môjho dlhoročného sna. Už veľakrát som mal chuť vzdať sa, ale vždy som ten pocit premohol. Zosadol som z bicykla a pokračoval pešo. Predieral som sa pomedzi všetkých ľudí, ohľaduplne sme sa však obchádzali. Ranné slnko už poriadne pieklo a zohrievalo chodník. Vzduch sa začínal naplňať ťažobou dusna už v pomerne skorej rannej hodine. Lúče mi udierali do očí, zabudol som si zobrať slnečné okuliare a aj napriek môjmu žmúreniu som veľmi zle som videl.

Už som takmer prešiel najkritickejší a najpreplnenejší úsek, keď sa o mňa obšuchla nejaká osoba. Obzrel som sa intuitívne za seba a po niekoľkých krokoch odo mňa spadla na zem. V prvom momente som si neuvedomil, čo sa stalo. Na dve sekundy som zamrzol. Tá osoba sa nepostavila. Hneď som však precitol. Pustil som bicykel na zem a bežal som k osobe ležiacej na zemi. Ľudia okolo sa začali zastavovať a prizerali sa. Všetko naokolo sa mi rozmazalo, videl som len osobu na zemi. Bol to mladý muž. Padol akurát na brucho. Rýchlo som ho otočil a skontroloval jeho životné funkcie. Nereagoval. Začal som s masážou srdca.

„Volajte záchranku, rýchlo!“ skríkol som na najbližšieho stojaceho v kruhu sformovanom okolo nás. Zmätene začal vyberať mobil z vrečka a ďalej som mu nevenoval pozornosť. Počítal som stlačenia, išiel som rytmicky a pravidelne. Striedal som to s vdychmi, presne tak, ako som sa učil snáď miliónkrát. Už som bol v kolobehu, pot mi v pramienkoch stekal po čele a chrbte. Nezastavoval som. Takmer som si nevšimol, keď prišla záchranná služba. Všetko sa mi zlialo dokopy.

„Urobili ste, čo sa dalo.“

Nechcel som vnímať.

„*Bol mŕtvy okamžite.*“

Začínala sa mi točiť hlava.

„*Nemali ste mu už ako pomôcť.*“

Nechcel som to počúvať.

Začínalo sa mi ťažko dýchať. Hruď sa sťahovala pod váhou uvedomenia si. Nezachránil som ho. Nepodarilo sa mi ho oživiť. Jeho svetlo zhaslo a telo pomaly chladlo. To bol prvý človek, ktorého som nedokázal zachrániť. Koľko ich ešte bude?

V ten deň ma z nemocnice poslali domov. Neprišiel som však ani nasledujúci týždeň. Neodpisoval som na správy. Ledva som jedol. Prestával som odlišovať, kedy sa menil deň na noc a noc na deň. Žalúzie dovnútra nepúšťali ani zlomok svetla. V mojej hlave to vyzeralo podobne. Tmavá jaskyňa, v ktorej bolo počuť kvapkať vodu. A ozvenu krokov. Utriel som si slzu z líca. Už si vytekali, ako chceli. Padali ako kvapky zo stalagnátu na stalagmit. Išiel som len hlbšie a hlbšie. Nevedel som nájsť cestu späť. No ani som ju nehládal. Túlal som sa. Tápal som.

Začínal som zapáchať. Nemal som silu ísť ani do sprchy. Stál som pred sprchovým kútom a otočil som sa radšej k umývadlu. Z môjho odrazu v zrkadle mi bolo zle. Nedokázal som sa na seba pozerat' dlhšie ako zopár sekúnd. Videl som len ľudskú trosku, ktorá nič nedokázala. Nechala iba tak zomrieť nevinného človeka. Zaťal som zuby, prsty zomkol do pästí. Nespoznával som sa. Pokožku som mal bledú, modrasté žily boli v ostrom kontraste. Začervenané oči, popraskané žilky v nich a fialovkasté kruhy pod nimi skvelo dopĺňali zanedbaný zovňajšok. Sklený, neprítomný odraz v pohľade bol jediným dôkazom života v tejto polomŕtvej schránke. Nezvĺadal som pohľad na tú patetickú tvár. V zlomku sekundy som sa zaťatou päťou zahnal do zrkadla. Nestihol som ju včas zastaviť a plnou silou som vrazil do skla.

Nastalo neznesiteľne ohlušujúce ticho. Opatrne som vytiahol ruku a uvoľnil jej zovretie. Zopár črepov padlo do umývadla a niektoré zostali zakliesnené v mojich zakrvavených hánkach. Znovu som sa pozrel na svoj odraz. Teraz bol popraskaný a znásobený. Odvrátil som zrak. V tom som započul klopanie na vchodové dvere a do toho zvonenie zvončeka.

„Viliam, otvor! Viem, že si tam,“ povedal ustarostene tlmený hlas za dverami nápadne sa ponášajúci na môjho kamaráta a zároveň kolegu Richarda. Pokračoval: „Vôbec neodpisuješ, nedvíhaš, začíname sa o teba báť.“

Váhal som. Otvoriť, či neotvoriť? Jedna časť môjho ja chcela naspäť zaliezť do svojej pohodlnej jaskyne a pomaly tam hniť. Tá druhá, racionálna, ma nútila otvoriť. A aj ma nakoniec premohla. Dvere zavrzgali a odhalili Richarda naťahujúcu ruku do gesta klopania. Zostal prekvapený.

Zuzana Beneková » poviedka

„Panebože, myslel som, že ak neotvoríš, vyhlásim ťa za nezvestného a zavolám políciu.“

Nemal som silu zasmiať sa na jeho poznámke. Odstúpil som nech vojde. Cítil som, ako mi z ruky tečú pramienky krvi a dopadajú na zem vytvárajúc rubínovú mláčku. Richard sa na mňa otočil a dôkladne si ma premeral. Očami zastal na mojom čerstvom zranení.

„Čo si to spravil?“

Pokrčil som plecami. „Neviem.“

Schytil ma za plecía a odtiahol do kuchyne k umývadlu. Pustil pramienok studenej vody a strčil mi podeň ruku. Trochu to zaštipalo, ale moje otupené zmysly mi nedovolili cítiť viac. Akoby sa tá bolesť snažila ku mne dostať z diaľky. Nedočiahol som na ňu. Bola príliš hlboko pod hladinou. Alebo som to bol len ja?

Druhý okupant tohto bytu vytiahol dezinfekciu, obvazy a pinzetu. Usadil ma za stôl a pasívne som prijal svoj osud. Rany neboli veľmi hlboké, bolo ich však pomerne dost'. Po celý ten čas ani jeden z nás neprehovoril. No jeho myšlienky priam vibrovali vzduchom. Cítil som, ako sa formovali.

„Bojíme sa o teba,“ vypotil zo seba nakoniec a pokračoval: „Nikomú sa neozývaš, v nemocnici si sa už neukázal týždeň. Takto to nemôže pokračovať.“

„Ja viem.“ Uvedomoval som si svoje konanie. Alebo skôr nekonanie. Druhá vec bola, že som s tým už nič nerobil. Richard sa na mňa mračil a neodtrhával zrak. Sklonil som hlavu a pozeral som sa do lona na obviazanú ruku. Trochu mi v nej vibrovalo.

„Do dnešného dňa si pamätám prvého človeka, čo som nezachránil. Viem, že je medzi nami len päťročný vekový rozdiel, ale to neznamená, že neviem, o čom hovorím. Nikdy to nebude ľahšie a ani jednoduchšie. Zvykneš si. Taký je kolobeh života a našej profesie. Sami sme si vybrali. Nie každého sa nám podarí zachrániť, musíme sa s tým zmieriť a naučiť žiť. O tom však inokedy. Teraz k tebe. Počul som, že mnohým pomohol pobyt v jednej kmeňovej osade hlboko v lesoch. A je mi jedno, aké máš námietky, pôjdeme sa tam pozrieť pekne spolu.“

Len som žmurkol a už sme kráčali v hustom zelenom lese a prekračovali hrubé konáre. Pomedzi koruny si predierali cestu lúče slnka, kde-tu sa dotkli zeme. Okolie vôbec nekorešpondovalo s mojím mentálnym stavom. Nedokázal som si užiť pohľad na zeleň ligotajúcu sa v jase, vtáčiky, ktoré spevom dopĺňali scenériu a zvuk zurčiaceho potoka v diaľke. V mojej hlave to hučalo, ledva som videl predierajúceho sa Richarda predou mnou. Nechal som sa len pasívne viesť.

Nezládal som. Čas ubiehal a scenéria sa takmer nemenila. Akoby sme sa točili v kruhu, aj keď sme pokračovali stále dopredu. Keď už som strácal zvyšky vôle ísť ďalej, Richard zastavil a zhlboka vydýchol.

Zuzana Beneková » poviedka

„Sme tu.“ Odstúpil a ja som pridol do kroku. Aj napriek všetkému ma hnala zvedavosť. Pohľad mi padol na čistinku. V jej strede bol kruh bez trávy slúžiaci ako ohnisko a hlavný bod spoločných stretnutí. Usúdil som to z tlejúceho dreva v strede, okolo ktorého boli zostavané lavičky a sem-tam roztrúsené malé drevené chalúčky. Aj na čistinke, aj v zнову začínajúcom lese za ňou. Celé to pôsobilo tak nadpozemsky, ako z iného sveta. Ľudia boli všade naokolo, každý mal svoju prácu. Ich oblečenie bolo veľmi jednoduché a voľné. A všetci vyzerali... spokojne.

Hneď ako sme sa pohli z nášho miesta medzi stromami dopredu, prihnal sa k nám pán v stredných rokoch. Bol opálený a okolo očí a úst mal vrásky z konštantného úsmevu. A aj keď pôsobili, že odmietajú akékoľvek nové vynálezy a technológie, o našom príchode vraj vedeli.

„Vitajte! Som veľmi rád, že ste nás našli. Odteraz ste už v našej opatere. Dúfam, že vám pomôžeme s čímkoľvek, čo vás trápi. Poďte, ukážem vám, kde budete počas vášho pobytu prebývať.“ Jediné, po čom som túžil, bolo ľahnúť si do tmy a nechať sa požívať. A obával som sa, že tomu nastal koniec.

Naša izba, tak ako všetko, pôsobila skromne. Nebolo v nej nič nazvyš, ale ani nič na bežnú potrebu nechýbalo. Dnešok sme mali ešte voľný, mohli sme sa zoznámiť s okolím a miestnymi. Videl som, že Richard veľmi chcel ísť, tak som ho musel ubezpečovať, že naozaj budem v poriadku. A ľahol som si.

Ráno sa začalo drastickým budíkom, odvykol som si od toho. Ledva som odlepil oči. Richard však vyzeral čulo a plný energie. Musel som sa zatáť a premáhať, aby som sa vôbec postavil a obliekol. Znovu sme sa stretli s hlavným náčelníkom zo včera, ako som ho pre seba volal. Presne ako som si myslel, každý mal zadelenú svoju prácu. A keďže sme sa na istý čas stali ich súčasťou, dostali sme úlohy aj my. Dali mi čistiť zeleninu na slávnostnú večeru, ktorá sa mala konať na počesť nášho príchodu.

Ani som sa nenazdal ako a bol som v strede diania. Ľudia prichádzali, odchádzali, každý sa nadšene predstavil. Ich komunikačné schopnosti boli naozaj excelentné. Dokonca ma zapájali do každej konverzácie, a tým rozptyľovali od mojich dotieravých myšlienok. Bol som v jednom kole, pomáhal som, s čím sa dalo, až nadišiel čas večere. A na moje prekvapenie som sa tam cítil privítaný. Na moment som zabudol na všetko a existoval len prítomný okamih. S tým pocitom som odchádzal aj do chatky. Ležiac v tme v posteli, som sa však dostal do kolotoča smútku, ktorý som dobre poznal. Dlho sa mi nedalo zaspať.

Každý deň bol v niečom rovnaký. Začínal som nabiehať do rutiny. Ráno sme dostali pridelenú úlohu dňa. Menil som svoje pozície a kolektívy ako ponožky. Veľa sme sa rozprávali, veľmi veľa. Taktiež skoro každý večer sme sa stretávali pri ohnisku a hovorili sme si, za akú vec

Zuzana Beneková » poviedka

sme boli vďační, čo nás trápilo, ako sa dalo pomôcť a podobne. Zo začiatku som bol ticho, ale dostal som sa aj do toho. Pomaly som sa začal zamýšľať a otvárať. Úplne cudzím ľuďom, ktorí už prestávali byť cudzí. Veľmi často za mnou chodil aj hlavný náčelník. Prichádzal so zaujímavými otázkami. Niekedy veľmi banálnymi, no inokedy ma zas nútili premýšľať a hýbať mozgovými závitmi.

Zistil som, že táto osada mala otvorené dvere pre každého doktora, aj budúceho, ktorý si prechádzal ťažším obdobím a nevedel sa nájsť. Tápal, ponáral, potápal a dusil sa. Ktorého gniavili negatívne myšlienky a výčitky svedomia. Ťažoby neprijemných okolností a náhod vyúsťujúcich do tragédií. Vďaka miestnym a najmä Richardovi, ktorý na mňa nezanevrel, som opäť prichádzal k sebe samému. Šliapal som si novú cestu cez kamenisté úseky, dlhú trávu, lúky a kopce za každého počasia, či už svietilo slnko, alebo lialo. Niekedy som na chvíľu zastavil nabrat' sily, inokedy len aby som si vychutnal scenériu. Po dlhom čase v búrke už bol čas, aby sa mračná trochu pretrhli.

Smrť prvého človeka so mnou zostane už navždy. Nikdy tak úplne neodíde a nevytratí sa z tmavých, zahrabaných kútov mojej mysle. Obavy sa vždy vynoria. Preto sa však budem snažiť čo najviac, aby som týmto situáciám predchádzal. Ako som neskôr zisťoval, mladému mužovi som naozaj nemal ako pomôcť, praskli mu vedy v žalúdku, o ktorých zrejme nevedel.

V lese sme strávili čosi vyše mesiaca. Uvedomil som si, aký bol život krehký a cenný. To, že som nedokázal zachrániť jedného človeka, ešte neznamenalo, že som nemohol pomôcť ďalším desiatim. Tým, že by som zahodil práve ten svoj, by znamenalo, že som sa vzdal. Že nič nemalo zmysel. A pritom vo svojej nezmyselnosti všetko vytváralo dokonalú mozaiku a nedokonalú harmóniu. A práve nervový systém bol zásadne dôležitý pre udržanie organizmu pri živote. Na chvíľu sa môj mozog s miechou odpojili od tela, ale bol som späť. Pripojený ako ešte nikdy predtým.

Zuzana Beneková » poviedka

EMA ANDREJKOVÁ

loahskí škriatkovia

V lese čarovnom,
tam, kde lúka vonia a voda sa zbiera,
škriatkom ostrova Loah hrdlá večerami zviera,
Spev sladký ako lyžica medu, čo šepká hladine mora –
„Ostaň že nízko, vodička, ty slaná potvora“
Len vďaka nim ostrov stojí, tichý, pokojný,
Veď svojím spevom znášajú boj urputný.

Freya túto báseň počula už veľakrát. Na jej ostrove ju pozná každý. Báseň o loahských škriatkoch. Nikto nevie, odkiaľ sa vzala, no ľudia na ostrove si báseň o škriatkoch hovoria už stáročia. Freya jej nikdy nerozumela. Vždy mame odvetila, že ju žiadni škriatkovia nezaujímajú. Veď je to len hlúpa rozprávka. Tentokrát tomu nebolo inak. „Freya, loahskí škriatkovia nie sú žiadne rozprávkové bytosti,“ karhala ju mama. „Iba vďaka nim máme každý deň aj naďalej pevnú pôdu pod nohami. Ak by loahskí škriatkovia vode prestali spievať, prišla by veľká búrka, ktorá by náš ostrov ponorila na dno mora. Chránia nás, starajú sa o nás... Tak nehovor takéto hlúposti. A poď jesť! Jedlo je už takmer na stole.“ A takto to skončilo zakaždým, keď Freya čo i len naznačila, že by loahskí škriatkovia neboli skutoční. Mala toho tak akurát dosť. Na žiadny obed nejde! Veď jej mame úplne preskočilo. Že škriatkovia! Pche... to určite. To na ňu možno fungovalo, keď bola Freya malé dievčatko, ale dnes má už 10 rokov. Nebude predsa veriť na to, že existujú nejakí škriatkovia. A už vôbec nie na to, že blaho ich ostrova závisí len od toho, že mu budú spievať. Ide sa radšej prejsť do lesa, veď ani nie je taká hladná. Obed počká. A mama tiež.

Tak ako vždy, aj teraz sa von vybrala cez okno svojej izby. Akonáhle otvorila okenicu, slaný vzduch jej opantal hlavu. Zastrčila si svoje kučeravé vlásky za ucho, podvihla sukňu a šikovne vyliezla von. Cestu už poznala, a tak ju počas nej nič neprekvapilo. Keď došla k hranici mesta až k loahskému lesu, cítila sa lepšie. Zabudla na mamine karhanie aj na tie nezmysly o škriatkoch. Liezla po stromoch, zbierala lesné kvietky, ktoré si zapletala do svojich vrkočov, a tancovala, dokiaľ ju od únavy nezačali bolieť nôžky. A keď si unavená Freya ľahla do vysokej trávy, zaspala sladkým spánkom....

.....
Ema Andrejková » rozprávka

Keď sa neskôr Freya zobudila, všade už bola tma. Nikde vôkol nej nebolo ani živej duše. Freya sa rýchlo postavila, očistila si kolená a rozbehla sa domov. Maminka sa o ňu určite bojí. Určite ju už hľadá celé ich mestečko. Čo si to len myslela... musí rýchlo ute... „Počkať... čo je to za zvuk?“ Freya sa prudko zastavila. Ešte nikdy nič takéto nepočula. Bolo to také tichulinké, no napriek tomu nádherné. Nevedela rozoznať, o aký zvuk ide, počula však odkiaľ prichádza. Potichučky ho nasledovala hlbšie do lesa. Nevedela, kam ide, nikdy v tejto časti nebola. Od maminky však vedela, že za lesom sa nachádza breh mora. Pláž Tempestras.

Hlas postupne silnel. Krásna melódia uspávanky bola čoraz bližšie. „Už iba kúsok a možno...“ Vtom Freya zastavila. Nie. To nie je možné. To sa jej určite iba sníva. Prešúchala si oči. Raz. Dvakrát. Trikrát. Stále tu sú. Vidí ich. Vidí ich na vlastné oči. Loahskí škriatkovia. To ich Freya počula spievať tieto krásne melódie.

Musí ísť preč, a to hneď. Nemala ísť tak ďaleko do lesa... A keď už sa otáčala na odchod, zrazu pred ňou niekto zastal. „Kamže, kam dievčatko?“, ozvala sa tá malá bytosť.

„D-domov. I-idem domov“, odpovedala s traslávym hlasom a strachom v očiach. „Mňa sa báť nemusíš, ja pomôcť ti chcem, lež stratená mi pripadáš, to vylúštiť viem“. Freya nerozumela, prečo s ňou takto rozpráva... Bála sa a chcela ísť domov. „Nie som stratená. Šla som na prechádzku. Ch-chcem ísť domov. Za maminkou. P-prosím, neublížuj mi.“

„Ja vezmem ťa domov, dieťa mora drahé. Len zavri oči tie svoje hravé. A keď zas otvoríš ich s ranným slnkom, vedz že v mäkkej posteli budeš spať jak kľbko. A vedz, že škriatkov loahských nemáš sa báť, ale sa z práce ich tešiť a smiať. Veď to, že niečo rozprávkové je, ešte neznamená, že to neexistuje....“ S týmito slovami Freya zavrela oči. A keď ich zas otvorila, zobudila sa vo svojej posteli. Nemohla uveriť vlastným očiam. To bol ale šialený sen. Ešte nikdy nemala pocit, že by bol jej sen taký skutočný... Keď sa však pozrela na svoje nohy, celé chodila mala špinavé od blata, rovnako ako aj svoju sukňu. Nebol to sen.... Musí ísť za maminkou. Musí jej povedať, že mala pravdu, že loahskí škriatkovia naozaj existujú a ona ich videla na vlastné oči stáť na brehu mora a spievať tie najkrajšie melódie, aké kedy počula. Už-už vybehla zo svojej izby a rozbehla sa do kuchyne za mamou. „Mamička, mamička, videla som loahských škriatkov! Mala si pravdu, sú skutoční!“ Jej mama sa na ňu pozrela a s láskavým úsmevom k nej pristúpila bližšie. „Ach, miláčik.... to musel byť ale pekný sen!“, odpovedala.

„Nie, mami, ja som ich naozaj videla! Keď som sa bola včera prejsť v lese, počula som ich krásne spevy. To tie ma za nimi dovedli! Bolo už neskoro a ja som sa ponáhľala domov, keď vtom sa mi jeden z nich prihovril. To on mi pomohol dostať sa domov! Mamička, nehnevaj sa, že som bola v lese tak dlho. Veľmi ma to mrzí“.

„Zlatko... ty máš ale bujnú fantáziu. Možno by som ti mala čítať menej rozprávok. Som však rada, že mi konečne veriš“, zasmiala sa jej mama. Freya tomu nerozumela. Nie je predsa možné, že sa jej to snívalo, veď bola celá zafúfaná pozrela sa na svoje chodidlá, no tie boli

.....
Ema Andrejková » rozprávka

odrazu... čisté. Jej sukňa takisto.“ Nerozumela tomu. Celá smutná sa vybrala do svojej izby. Vymyslela si to, nič sa nestalo. Celé si to iba predstavovala. V očiach sa jej zaleskli slzy. Otvorila okenicu vo svojej izbe, zacítila morský vzduch a začala premýšľať. V diaľke jej však ktosi...čosi.... zamávalo. A ona presne vedela, čo to je. Nezdalo sa jej to. Loahskí škriatkovia naozaj existujú. Ak ju totiž včerajšok niečomu naučil, tak tomu, že rozprávky, sú občas naozaj skutočné.

MICHAEL GREŽĎO

lindina bábika

Linda každú noc zaspávala so svojou bábikou, ktorú nadovšetko milovala. Venovala jej ju ešte pri narodení mamička, ktorej meno si nezapamätala. Náhle ju opustila, keď bola malé bábätko. Bábika mala plavé vlásky, drobnú postavu, šaty mala jemne rozpárané. Keď naposledy Linda skákala zo stromu, spadla jej do trnia. Ako ju vyberala, nečudo že sa pichla.

„Au, škoda, že nie som Šípková Ruženka...“ pomyslela si, vyberajúc trň z malíčka. Linda nemá na ružiach ustlané ako princezné v rozprávkach. Spí pri peci na kanape a jej otčim od rána do večera pracuje na poli. Na starosti má navyše celý statok. Ani jej macocha sa o ňu veľmi nezaujíma, teda až dotedy, keď ju môže za niečo vyhrešiť.

Nebohá mamička jej každý večer pred spaním čítala rozprávku o záhrade zabudnutia, ktorá vymazala zlé spomienky na všetky príhody, ktoré sa hlavným postavám vo vymyslených príbehoch stali. Kto do nej vstúpil, toho záhrada pohltila aj s jeho myšlienkami. Na krásne predstavy však nebol čas. „Papľuha!“ zrevala jej macocha. „Do roboty sa prac alebo sa rozlúč s tou tvojou hračkou! Na zábavu niet času,“ vytrhla ju zo spomienok nevlastná mama.

Dievčinka vedela, čo ju od rána čaká. Chlieb zamiesiť, pozametať, vydrhnúť podlahu i vodu ponosiť. Večer už bola taká unavená, že sa len zamotala do prikrývky a pritúlila si handrovú bábiku. Vedela, že macocha ju nevyhodí, pokiaľ bude vykonávať všetky domáce práce.

Z predstáv o jej ďalšom osude ju však vytrhol tajomný sykot, ktorý sa znenazdajky objavil pri pootvorenom okne. Linda sa najprv zľakla, no bábika jej dodala odvahu, a tak po chvíli zneistenia pristúpila bližšie k obloku. Okolo rámu sa krútila zmija, ktorí na ňu úporne pozerala a hypnotizovala ju očami.

„Kto si?“ spýtala sa jej.

„Vymaním ťa z trápenia, pod' so mnou!“ odpovedala.

Linda najprv váhala, no keď si predstavila, že ráno ju opäť čakajú len práce okolo domu bez kúska poískania po vlasoch, rozhodla sa vyjsť z domu. Rozmýšľala nad tým, ako to urobiť bez toho, aby nezбудila macochu. Zmija akoby čítala jej myšlienky a vystrčila z okna svoje dlhočizné telo.

„Chyť sa ma a zošmykni sa, mám slizkú kožu.“

„A kam ideme?“ spýtala sa bojazlivo.

„Uvidíš,“ pokojne odpovedala.

Dievčatko si zobralo svoju bábiku a bez odvrávania sa sklízlo po hadovi. Cesta bola dlhá. Prešli široký les, strmé vodopády i roklinu smrti. Chcela sa napiť, a preto zmiju poprosila, aby na chvíľu zastala. Len čo sa jednou nohou dotkla zeme, skala sa zosunula a s ňou sa dolu brehom rútilo aj malé dievčatko. Zmija prekrútila očami, no zachovala rozvahu a v poslednej chvíli ju zachránila pred smrteľným pádom. Linda zostala ako meravá. Zmija ju upokojila zázračným nápojom z vlastnej kože. Dievčatku sa po ňom začala točiť hlava a vtom upadla do mdlôb.

Keď ráno otvorila oči, spoznávala okolie. Mala pocit, že lipu, malé čučoriedky i levanduľové polia už niekde videla. Aj kolibrík, ktorý práve preletel, aby sa napojil medu, jej bol známy. Myslela si však, že je len unavená z náročnej noci. Po chvíli zaostrila zrak na nápis záhrada zabudnutia.

V tej chvíli sa jej pred očami rozjasnilo a nedokázala pochopiť, čo sa vlastne deje.

„Pozdravujeme vás, vitajte v záhrade zabudnutia, na mieste, kde čas nehrá žiadnu rolu, všetci sú nikým a tí, čo už nie sú, môžu opäť byť,“ privítal ich okuliarnatý slimák veľkosti človeka. Linda zoskočila zo zmije a obzerala sa okolo seba. Zrazu ucítila povedomú vôňu, no nedokázal ju rozpoznať.

„Kde je muchotrávka číslo 89?“ s otráveným podtónom sa opýtala zmija.

„Niekoľko stoviek krokov dopredu a potom päť doprava,“ ironicky poznamenal slimák.

Linda spolu so svojou bábikou kráčali po chodníku popri plaziacom sa hadovi bez vedomia, čo sa deje a prečo sa ocitla v záhrade zabudnutia. Zmija vtom začala Linde rozprávať príbeh. „Bolo raz jedno dievčatko, ktoré sa volalo Elisa. Každú noc zaspávalo so svojou bábikou. Predstavovalo si, že raz túto bábiku venuje svojej dcérke, a tak aj spravilo. Keď Elisa dospela, žila spolu so svojim manželom aj dcérkou šťastný život. Často dcérke rozprávala príbehy o magickej záhrade, v ktorej nikto nebol nikým, a tí, čo už neboli, mohli byť. Do života sa im však priplietol obrovský klamár, ktorý chcel rodinu rozdeliť. Podarilo sa mu to, zniesol rodičov dievčatka zo sveta a stala sa z nej sirota. Nikto nevie, čo sa s ňou stalo. Vraj vyrastala v zlej rodine, kde ju nevlastná matka sužovala a nútila robiť dospelácke prá...“

„STOP! Ako sa volalo to dievčatko?!“ vykrikla.

„Linda!“ ozvalo sa z diaľky. „Linda, si to ty?“

Linda sa obzrela vpravo, kde uvidela siluetu dlhovlasej ženy. Pre žiaru lúčov ju však nevidela dobre.

„Kto ste?“ opýtalo sa dievčatko a kráčalo bližšie. Zatiaľ čo sa približovalo k žene, zmija sa mu omotala okolo nohy. Dievčatko spadlo na zem. Ako padalo, z rúk sa jej do trávy vyšmykla bábika. Nad záhradou zabudnutia sa strhol veľký lejak a naprieč krajinou sa ozývali hromy-blesky. Vtom sa začala koža dlhočiznej zmije trhať. „Môj brat ma pred vami varoval! Nikdy nebudete šťastné!“ vykrikla zmija, zvierajúc sa v bolesti. Linda sa z jej obklúčenia vyšmykla a utekala smerom k tráve. Blesk bol však rýchlejší. Zasiahol bábiku a roztrhal ju na viac častí. Lindu sila

blesku odhodila o niekoľko metrov ďalej. S bolesťami sa postavila a v hmle sa snažila nájsť ženu, ktorú predtým videla.

„Linda! Som tu, utekaj!“ ozvalo sa z diaľky.

Dievčatko sa rozbehlo k muchotrávke, v ktorej bývala záhadná žena s dlhými vlasmi.

Ihneď spoznala, že je to jej mamička. Žena svoju dcérku zobrala do náručia a pošepkala jej:

„Som rada, že si na mňa nezabudla. Teraz už nás žiadna zmija nerozdelí.“

JÚLIA ĎURČEKOVÁ

„raj“ na zemi

Žil na planéte Ayko. To hovorím v minulom čase, pretože tam už veľmi dlho nežil. Ich planéta chradla. A chradla. A chradla. Nebola nádej na to, aby ju zachránili. Rodičia ho preto vyslali na misiú. Zastupoval v nej celú planétu. Jeho cieľovou destináciou bola Zem. A misiou? Svedectvo o konci sveta. Armagedon.

Netrpel spasiteľským syndrómom zachrániť každého, no keďže ho o to rodičia požiadali, kývol na to. Zaujímali ho tieto podivné stvory, o ktorých doteraz len počul v príbehoch a legendách. To, či prežijú svoje nevyhnutné vyhynutie, ho nezaujímalo. Chcel vedieť, ako sa s ním popasujú. Ako sa zachováš, keď vieš, že tvojej planéte nenávratne dochádza čas? To mal v pláne zistiť.

Na Zem pricestoval o piatej ráno vo štvrtok. Svoje UFO zaparkoval na streche bytovky. Jeho prvé kroky viedli do supermarketu. Potreboval si kúpiť ľudské oblečenie a niečo pod zub. Vegetariánske guľky nemali. Amatéri, pomyslel si.

Hlavný hrdina našej rozprávky sa volá Titi. Teda... nevolá sa Titi. Jeho meno sa naším jazykom nedá vysloviť. Preto sa rozhodol, že sa pomenuje nejakým ľudským slovom. A tak si zobral meno podľa toho, na čo prvé mu padol zrak – papiernictvo. Výzorom sa možno podobá na tých mimozemšťanov, ktorí sú vo filmoch často vykreslení ako zelení muži, ale s jedným rozdielom – vyzerá ako človek, len tá zelená farba zostala.

Aby sme však neodbočovali od nášho príbehu, Titi si kúpil, čo potreboval (mikiny mu prišli neskutočne štýlové), a rozhodol sa pokračovať vo svojej misii – správe o konci sveta. V papiernictve Titi si vytlačil letáky, ktoré začal rozdávať ľuďom medzi bytovkami na sídlisku. Deti mu prišli ako najväčšia nádej tejto planéty, a preto sa rozhodol zamerať práve na ne.

Rozumel, že sa vzhľadovo od ľudí mierne líši, no takéto reakcie nečakal. Už v supermarkete videl, ako naňho ľudia reagovali – nenápadne si ho obzerali a vrhali na neho škaredé pohľady. Teraz to však nabralo oveľa väčší rozmer.

Ľudia sa mu posmievali, vysmievali, nikto mu neveril. Deti sa ho báli, kričali, plakali a utekali pred ním. Nečakal, že to bude také ťažké. No ak pozemšťania neveria svojim špičkovým vedcom, že sa planéta rúti do záhuby, prečo by mali veriť jemu?

Keď mu skupina tínedžerov nakoniec jeho letáky roztrhala a podupala, usúdil, že na dnes by stačilo. V noci si našiel prístrešie pod mostom. Ironické na tom bolo, že keď ho zbadal

.....
Júlia Ďurčeková » rozprávka

bezdomovec, ktorý tam býval, ušiel pred ním aj on.

Ráno sa zobudil s novým entuziazmom v žilách. Dnes to bude iné! Cítil to v kostiach. Od nadšenia mu brneli prsty a jeho prvé kroky smerovali znova do papiernictva Titi. Potreboval si doplniť zbierku letákov.

V noci si premyslel inú stratégiu – letáky bude roznášať do schránok obyvateľov sídliska. Sprvu sa mu to aj darilo a nestretol sa so žiadnymi prekážkami. Keď ho však zbadali bytoví správcovia, nahlásili ho polícii. Tí mu za neregistrovanú propagáciu udelili pokutu.

To, že hlásanie konca sveta považujú za propagáciu, propagandu či nejaký ideologický žväst, mu prišlo smiešne. Mohol by im dlho rozprávať o tom, ako tento prístup dopadol pre jeho domovskú planétu. Neočakával, že sa s podobnými ťažkosťami stretne aj na Zemi a že ľudia mu budú hádzať pod nohy toľko prekážok.

Po ceste k svojmu mostovému prístrešku znova stretol tú istú skupinku tínedžerov zo včera. Čo sa asi stalo ďalej určite tušíte. Potrhané letáky v blate a posledné zvyšky jeho dôstojnosti a neľudskosti v troskách. Bol nečlovek, mimozemšťan, ale posledných niekoľko dní mal pocit, že je viac človekom ako títo ľudia.

Nevedel, čo sú slzy, a nevedel, čo je to plač. Na svojej domovskej planéte Ayko o tomto fenoméne nikdy nepočul. Pretože tam nemal dôvod plakať. Tu na Zemi, keď pomaly zaspával skrčený pod mostom, mu po líci stekali slané kvapôčky.

Zobudilo ho jemné pohladenie po líci. Zopárkrát musel zažmurkať, aby sa mu vyjasnil pohľad a rozlepili viečka polepené slzami. Nad ním stálo malé dievčatko. To mu hneď prezradilo, že sa volá Klárka, že má štyri roky a že sa rada hrá s blatom. Ani nevedel ako a v nasledujúcich chvíľach už s ňou staval hrady, zámky a pevnosti práve zo spomínaného blata, ktoré malo v jeho príbehu očividne veľkú úlohu. Posledné nepotrhané letáky im poslúžili ako vynikajúca strecha. V duchu sa ironicky tešil, že im našiel aspoň zmysluplnejšie využitie.

Klárka bola veselá a optimistická dievča. Svet jej ešte nestihol ublížiť svojimi nespočetnými ranami. Taktiež bola ešte veľmi malá, a tak vôbec nesúdila jeho vzhľad. Bola rada, že si našla kamaráta, s ktorým sa môže „hlať“, ak by ju mal doslovne citovať. Jeho dni teraz tvorili najmä hry s Klárkou.

Povedal si, že ak sa mu podarí zmeniť život čo i len jediného človeka, tak to má zmysel. A tak svoju pozornosť vyhradil najmä pre toto nádejné dievčatko. Veril, že z nej raz vyrastie dáma, ktorá toho vo svete dokáže veľa zmeniť. Zaumienil si, že sa o to postará.

Čo si stihol počas svojho pobytu na Zemi uvedomiť? Že len jeden malý človek, alebo aj nečlovek, toho proti celému ľudstvu veľa nez môže. Najmä ak mu do cesty stavia nespočetné množstvo prekážok. Ak sa rozhodne tento podivný druh ďalej ničiť svoju planétu, nemôže s tým nič viac robiť. Pokúsil sa.

.....
Júlia Ďurčeková » rozprávka

Svoju pozornosť presmeroval na Klárku a čas s ňou využíval najviac zmysluplne, ako sa dalo. Učil ju o pokladoch, ktoré Zem ľuďom poskytuje, a ako sa o ňu starať. Táto planéta nikdy nebude rajom, dokiaľ k nej ako k raju nebudú ľudia pristupovať.

Titi cítil, že sa jeho pobyt na Zemi blíži ku koncu. A ktovie? Možno náš malý mimozemšťan niekedy v budúcnosti zavíta práve aj na vašu planétu.

Koniec

KARIN KRÚTILOVÁ

mlynárov tieň

Slnčné lúče sa len ťažko predierali cez hustý porast a dopadali na zanedbané fasády domčekov v zabudnutom mestečku pri rieke. Ľudia tu žili skromne, z ruky do úst, a ich dni sa podobali jeden na druhý ako kvapky vody stekajúce po mlynskom kolese. Jediným miestom, ktorému sa všetci vyhýbali oblúkom, bol starý mlyn na okraji lesa. Kedysi symbol blahobytu, teraz chátrajúca stavba opradená strachom a temnými legendami.

V jednej zo skromných chalúp žila Eliška so svojou chorľavou matkou. Dievčina s vlasmi farby dozretého žita a očami hlbokými ako studňa bola známa svojim dobrým srdcom a odvahou. Keď im došli posledné zásoby múky a Eliškinej matke hrozilo, že jej slabé telo podľahne hladu a chorobe, rozhodla sa Eliška prekonať strach a vyhľadať pomoc v jedinom mieste, kam sa nik neodvážil vkročiť – v starom mlyne.

Cesta k nemu sa kľukato vinula pozdĺž ramena rieky a Elišku na jej ceste obklopoval zbor vtáčieho spevu. Jej pokožka bola príjemne zohriata od slnka, no napriek tomu sa jej s každým novým krokom vpred zmocňoval nepříjemný pocit. Keď sa začala približovať k zabudnutému mlynu, vzduch okolo nej pomaly zhustol a stromy vrhali dlhé, strašidelné tieň napriek tomu, že bolo poludnie. Napokon konečne dorazila k cieľu a srdce jej bilo ako splašené. Mlyn sa nad ňou zlovestne týčil, pochmúrny a pustý, a jeho dvere boli zarastené popínavými rastlinami. Eliška sa zhlboka nadýchla a zatlačila na prehnité drevo. Dvere sa s vrzgotom otvorili, akoby ju už dávno očakávali.

Vnútri bolo šero a vzduch bol ťažký od prachu a pachu zatuchliny. S rozbúšeným srdcom sa predierala spleťou dlhých chodieb a zvolala do temnej prázdnoty. Naspäť sa však ozval len jej vlastný ustarostený hlas a zlovestné škripanie dreva. Nakoniec sa priblížila k miestnosti na samotnom konci chodby, z ktorej vychádzalo slabé oranžové svetlo. Eliška opatrne nazrela dnu a uvidela zhrbenú postavu starca s dlhou bielou bradou, ktorý stál v strede izby a hľadel z obloka s rukami založenými za chrbtom.

„Prepáčte,“ oslovila ho Eliška nesmelou, „hľadám mlynára. Potrebovala by som namlieť trochu obilia pre moju chorú matku.“

Starec sa pomaly otočil. Jeho oči, hlboké a ťažké, Elišku prebodli prenikavým pohľadom. „Mlynár je mŕtvy,“ oznámil chrapľavým hlasom, „zomrel pred mnohými rokmi, uväznený vo vlastnom tieni.“

Eliška sa zdesene chytila za ústa. „Vo vlastnom tieni?“ spýtala sa s obavami v hlase. „Áno,“ vzdychol si starec, „bol to môj brat. A ja som vinný za jeho škaredý osud.“ Eliška si sadla k stolu a so zatajeným dychom počúvala starcov príbeh. Dozvedela sa o dvoch bratoch, mlynárovi a jeho tieni – mladšiemu bratovi, ktorí kedysi žili v mlyne v harmónii a pokoji. Mlynárov brat bol síce šikovný a pracovitý, no jeho srdce zatemňovala závisť voči bratovi, ktorý bol od malička obdarovaný krásou a šarmom a vďaka tomu sa mu podarilo vybudovať svoj mlyn.

Zrada prišla nečakane, v podobe krásnej a prefikanej ženy, ktorá sa vkradla do srdca mlynárovho brata a otráвила ho jedom nenávisti. Naviedla ho na to, aby sa svojho brata zbavil a zmocnil sa všetkého, čo mu patrilo, vrátane mlynu. Zaslepený falošnými sľubmi, uväznil svojho vlastného brata pomocou temnej mágie do zrkadla, ktoré viselo v mlyne. A v tej chvíli sa stal on sám tieňom, uväzneným vo vlastnej zrade a neschopný opustiť starý mlyn, ktorý upadol do zabudnutia.

Eliška počúvala s hrôzou a súcitom. Pochopila, že starec nie je zlý človek, ale je zlomený a uväznený vo vlastnej vine. „Musíme ho oslobodiť,“ rozhodla. Starec sa na ňu pozrel s nádejou v očiach. „Myslíš, že sa to ešte bude dať? Po toľkých rokoch?“ „Musíme to aspoň skúsiť,“ presviedčala ho Eliška. „Povedzte mi prosím, čo musím pre to urobiť.“

Starec jej prezradil tajomstvo – aby mohli mlynárov tieň spoločne oslobodiť, musela Eliška nájsť kľúč k jeho väzeniu – kvapku čistej lásky. Nie však hocijakej. Musela to byť kvapka bezpodmienečnej lásky, ktorá dokáže prekonať zradu, ale aj navždy odpustiť.

A tak sa Eliška vydala na nebezpečnú cestu, poháňaná dobrou vôľou. Jej kroky ju viedli cez husté lesy, kde sa slnečné lúče predierali pomedzi konáre stromov a kreslili na chodník bizarné vzory. Vzduch bol ťažký od vlhkosti a voní lesa – zemitých, s náznakmi ihličia a húb. Občas sa musela predierať cez húštiny, v ktorých jej dlhočizné konáre škriabali ruky a trne sa jej zachytávali o šaty. No nezastavila sa. Myšlienka na chorú matku a na všetkých hladných ľudí v mestečku ju hnala vpred.

Po dlhom putovaní, keď už slnko pomaly klesalo k obzoru, dorazila k rokline. Jej svahy boli príkre a strmé a na dne hučala rieka. Vedela, že musí nájsť spôsob, ako sa dostať na druhú stranu, pretože práve tam, na malom kopci obklopenom brezovými hájmi, sa mala nachádzať studnička s vodou tak čistou, že sa v nej odrážalo svetlo hviezd.

Našťastie, neďaleko rokliny rástol mohutný dub, ktorého konáre sa rozprestierali ponad divokú vodu rieky. Eliška, hoci sa bála výšok, s odhodlaním vyšplhala na strom. Chytajúc sa pevne visiacych konárov, prešla ponad roklinu a po dlhej chvíli sa jej podarilo zliezť na druhej strane brehu.

Srdce jej búšilo od úľavy a vyčerpania, ale Eliška sa nevzdávala. Kráčala ďalej, až kým nezazrela medzi stromami trblietať sa hladinu vody. Bola to ona. Studnička, o ktorej jej starec rozprával. Eliška kľakla na okraj a nahliadla dovnútra. Voda bola taká priezračná, že sa

zdalo, akoby tam ani žiadna nebola. Opatrne nabrala do sklenenej fľašky trochu vody a skromne poďakovala studničke za jej dar.

Keď sa po dlhej púti konečne vrátila k starému mlynu, starec už nedočkavo behal sem-tam po dvore, ustarostený. Jeho tvár bola bledá a ruky sa mu triasli od napätia, ale hneď ako uvidel, že je Eliška vporiadku, spadol mu kameň zo srdca. Eliška mu podala fľaštičku a on ju s úctou prijal. Spoločne pristúpili k začarovanému zrkadlu, ktoré sa týčilo uprostred mlyna. Na prvý pohľad pôsobilo ako bežné zrkadlo, ale keď sa Eliška pozrela bližšie, zazrela, ako sa v ňom nepokojne mihá uväznený starý mlynár. Mlynárov brat sa na Elišku zamyslene pozrel a privetivým hlasom jej poďakoval za jej ochotu: „Ďakujem ti veľmi pekne, dievča moje. Zachránila si nielen mňa, ale aj dušu môjho brata. A vďaka tebe bude môcť mlyn opäť slúžiť ľuďom v mestečku.“

Napokon kvapkou vody zo studničky mlynárov brat pokrstil zrkadlo. V tej chvíli sa zrkadlo rozžiarilo svetlom takým jasným, že by mohlo oponovať samotnému slnku na oblohe. O pár sekúnd neskôr pred nimi stál mlynár, znovu živý a zdravý, hoci trochu zmätený.

Eliška sa vrátila do mestečka a oznámila radostnú správu o záchrane starého mlyna. Ľudia sa radovali a oslavovali. Mlynár sa opäť ujal svojho remesla a mlyn ožil novým duchom. Z komína sa začal valiť dym, mlynské koleso sa roztočilo ostopäť a mesto sa naplnilo lahodnou vôňou čerstvo namletej múky a znovu prekvitalo blahobytom vďaka mlynu, ktorý Eliška prebudila z dlhého spánku.

ALŽBETA SUŠIENKOVÁ
telefonát

Zvoní

Pixely mužských obrysov
v rozmazanom šere
Kakofónia plechových zvukov
krmivom osirelých uší

Z blízkosti sú
kilobajty prázdna
Ja zatúlaná
v digitálnych očiach
v teple prstov
vlakových bozkoch
dotykoch na zátylku

Nepočujem, strácaš sa
Točí sa a tak
spomínam na naše plány
vziať sa mladí
utiecť a naháňať spolu sny
Už zabudol?
Ja nechcem sama utekať

Prekliata mladosť
život v každom nádychu
Šepkáme si „chýbaš mi“
No čo ak jeden klame?

Počuješ ma?

Zabíjaš ma wifiláskou
Dvojmernou hrádzou
premočenou slaným jedom
utretou vlasmi
no vyrytou atramentom do krvi
Nemo kričím očami
Nepočuješ?

Prepáč láska
sekla si mi

KATARÍNA ORIHELOVÁ

[láska]

Únik, útek, smrť.
Teplý smútok vyteká,
krvavá zástava,
milosrdná zbraň,
praská chrbát väzenia,
stuhne telo, biela tma,
smrť železnú príchut' má,
sladký jed.

Nedokážem viac vydržať nebyť s твоjím bytím.

Myšlienky posledné,
ohnivé slnko,
„budeme voľní,“ vravíš.
Neverím.
Sny zabalené, pust' ich do sveta,
zlatý kosák ranil ťa.
Unikáš.
Vlak mojich nádejí zrazu je preč.
Bolestne bubnuje besný sval,
čel'usť čerstvá žľč máča,
potrestaný zbabelec,
stratil dievča.

Oči už znavené,
lúč na obzore,
dostali ma, slobodu prizvali,
tvoju tvár nosí,
horúcim výstrelom k tebe ma popraví.

Katarína Orihelová » báseň

KOLEKTÍVNA BÁSEŇ

spomínam si...

.... na časy krehké, bozky dámy.
Pínie a platany pod nebeskou modrou.
V bare na rohu popíjanie daiquiri
s Ernestovými príbehmi putujeme dobou.

Urputne snažím sa spomenúť si,
myšlienok prázdnota putuje hlavou.
Hádzam, že ona spomenie si,
hádam s dôverou malou.

Eden mi zrak zastiera,
ticho v miestnosti hlučné.
A ona, že nie som, predstiera,
srdce celé pustne.

Krištál' na líce padá,
soli zo sklených očí ubúda.
Bezvetrie ženie stáda,
na všetko ona zabúda.

Na zemi v tme ležiaci,
trpké mi ducha napáda.
V hlave naprieč zlému bežiaci,
myšlienky, mitor, tornáda.

Ďalší deň nehybný ani peň,
slnko prežiarit' nedá sa.
Oheň, vášeň, kázeň
z bielej noci preberá sa.

Kolektívna báseň » báseň

NATÁLIA MLYNARČÍKOVÁ

snáď raz

Srdce bije v hrudi láskou,
Žily praskajú.
Láska sa snaží dostať von z tela.
Skočiť do neznáma.
Skočiť do rúk, ktoré ju budú držať
V teplých dlaniach, ako si zaslúži.
Držať tak, že nepretečie pomedzi prsty.
Nebude sa musieť dolievať, vylievať,
Až z nej neostane nič.

Jej Láska nikdy nenašla svoje dvojča.
Nikdy nedostala to, čo dávala.
Dávala priveľa.
Nikto nechce rozdať každú kvapku.
Nikto?
Niekto?

Jej láska sa ako prameň vlieva do hrdiel ľudí.
Snáď ju v sebe nechajú, strávia.
Snáď ich zasýti.
Snáď jej bude opätovaná, hrdlom zaliatym rovnakým množstvom.
Vytekajúcim z úst, po brade.
Tak priveľa, ako dáva ona,

Mesiace či roky.
Nepamätá sa.
Srdce ju preberie.
Pýta sa jej, kedy konečne prestane byť básnikom
A kedy sa z nej konečne stane báseň?
Snáď raz. Skôr nikdy.

Karmínová farba dopadá na zem.
Koberec sa sfarbuje.
Jej láska znova preteká pomedzi prsty.
Trpká chuť na jazyku.
Opäť, také známe sklamanie
Jeho známe objatie
A šepot do ucha: „Možno nabudúce.”

RADOSLAV MELUŠ

love story

Zošívam si oči
Je nebezpečné hľadiet priamo
Do slnka
Nite praskajú
Viečka – otvárajú
Strieborná krv kvapká na zem
Zarezáva
Ja som otvorený
Od sternum až po panvu
Prižmúrim, neviem, na čo hľadím
Myslel som, že na teba
No nie si slnce
To horí lampa
A ty, ty si okolo
Si tma?
Nie, to nie je ono
Si iba tieňom
V čiernom odetý
Dívam sa – oči ma nepália
Si vyšší
Dívam sa – tvoje ruky!
Bez kože
Bez mäsa
Iba kostičky
Prejdeš mi po líci
Nie si horúci
Už ho nemám kde skryť
Siahaš medzi moje prsty, šaty
Medzi rebrá
Cítiš – nie je zlaté

.....
Radoslav Meluš » báseň

Usmeješ sa – neraní ťa striebro
v mojej hrudi
Ani náznak krutosti
Babôčky na teba sadajú
Podnapité z mojej krvi
Miesto očí máš kvety – hyacinty
Lemujú ich červené slzy
Sme monštra
V tlkote lampy
Tá zhasne
A sme len my

.....
Radoslav Meluš » báseň

ALŽBETA SUŠIENKOVÁ
kovová láska

hrán čistého kovu a síce mi **čítaš z tváre** hrdosť, nehu tvojho dievčaťa,
neušíš, ako veľmi drcem hodíš o zem túto

hlava
nemá rozmer,
oči život
a
celé telo je príliš ďaleko
hoci šťastné, no bezo mňa

počujem tvoj plechový hlas, ktorý sa zadúša smiechom
vypínať si ho
keď sme zarámovali najlepšie roky do štyroch

P Í S M E N Á S Ú N A N I Č ,
P R E T O Ž E M O J U L Á S K U
A J T A K N E V Y H L Á S K U J E M

ajť ak sa o ňu
chcem len dotknúť

Hovorila nám, že sme stotočnili, keď sme zarámovali najlepšie roky do štyroch
Na konci dňa viem, že liekom na smrť z osamelosti je len tvoje digitálne ja.

JURAJ PETRUŠ

Sem a tam voľne

po
zemi
po mori
po vzduchu
Unáša nás chtič
poznať pravdu
Pravdu o svete,

je tam v diaľke iný ? A či plný krásy alebo špiny
Je tam svet farebnejší? Je k ľuďom zhovievavejší ?
Alebo k násiliu slepý A k bezmocným uzavretý

Zo sivej reality

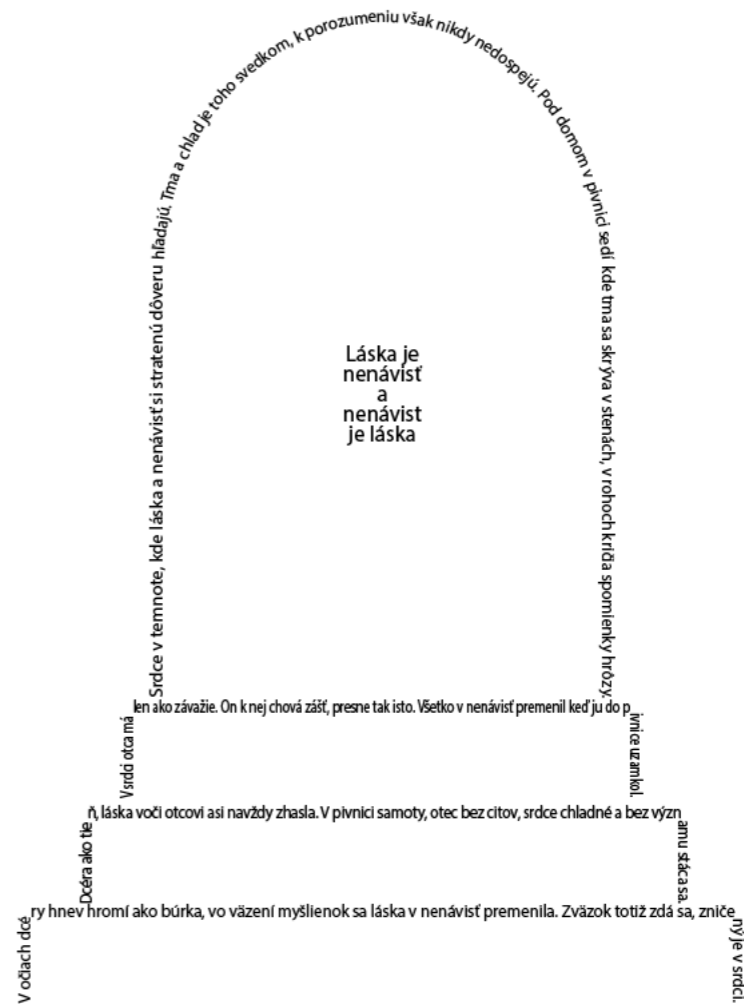
nechávam sa unášať
na železných krídlach
Spoznať či je
všetko tak
ako sa zdá
Kúsok
zo seba
tam
vždy
zanecháme
Každý kus zeme
vo mne niečo zanechá
Vone a chute si navždy pamätám
Každý krok po dláždených uličkách
V betónovej džungli pokrytej tmou
Či v lesoch obklopený zverou

KARIN KRÚTILOVÁ

Karin Krútilová » kaligram

JAROSLAV REICH

Jaroslav Reich » kaligram

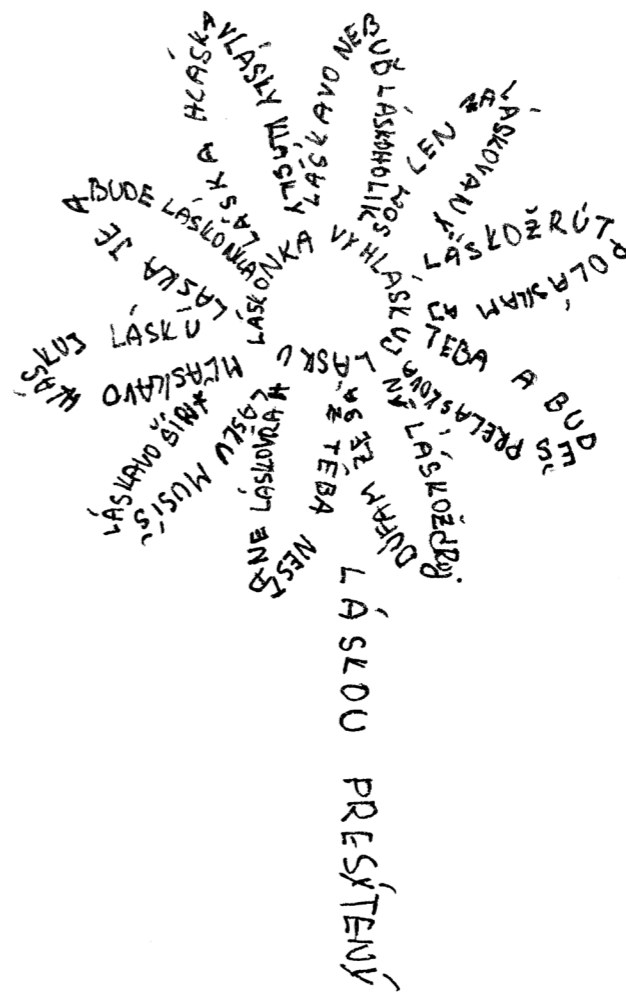
KATARÍNA ORIHELOVÁ

láška

Katarína Orihelová » kaligram

NATÁLIA KUBIŠTOVÁ

Natália Kubištová » kaligram

ATELIÉR KOMUNIKÁCIE V MÉDIU FOTOGRAFIE

doc. MgA. Jozef Sedlák

Mgr. Kristína Svítok Mayerová, doktorandka

Študenti navštevujúci študijné predmety súvisiace s médiom fotografie v gescii Ateliéru komunikácie v médiu fotografie, žurnalistickej fotografie a fotografického praktika mali za úlohu vizualizovať viaceré témy zaoberajúce sa transpozíciou osobného a verejného priestoru. Svedčia o tom aj názvy jednotlivých cvičení s názvami „Fotografujem, teda som“, „Pozadie ako tvorivý priestor“, „Moja osobná móda“, „Vizuálny smog ako protest“, „Diptychy“. Samotné témy reflektovali aktuálne trendy vo fotografii, ktoré prioritizujú individuálne prežívanie fyzického (spoločenského) a psychického (osobného) vzťahu k realite. Zaoberali sa súčasnou aktivistickou formou umenia a fotografie, ktoré vyjadrujú subjektívny, kritický a nájstojčivý apel na problémy spoločnosti, životného prostredia a jednotlivca. Samotný vizuálny jazyk mal každý študent modifikovať a prispôbiť zvolenej téme a tak isto svojej individuálnej estetike. Výber diel tak reflektuje mix interpretačných autorských prístupov študentov, korelujúcich medzi klasickou estetikou až po experimentálne polohy spochybňujúce kánony estetiky, farby, svetla, kompozície, skladby obrazu a sociálneho statusu človeka.

Jozef Sedlák

Ivana Galat » Podhorany, sociálny dokument

Ivana Galat » Podhorany, sociálny dokument

.....
Laura Majorošová » Pozadie ako tvorivý priestor

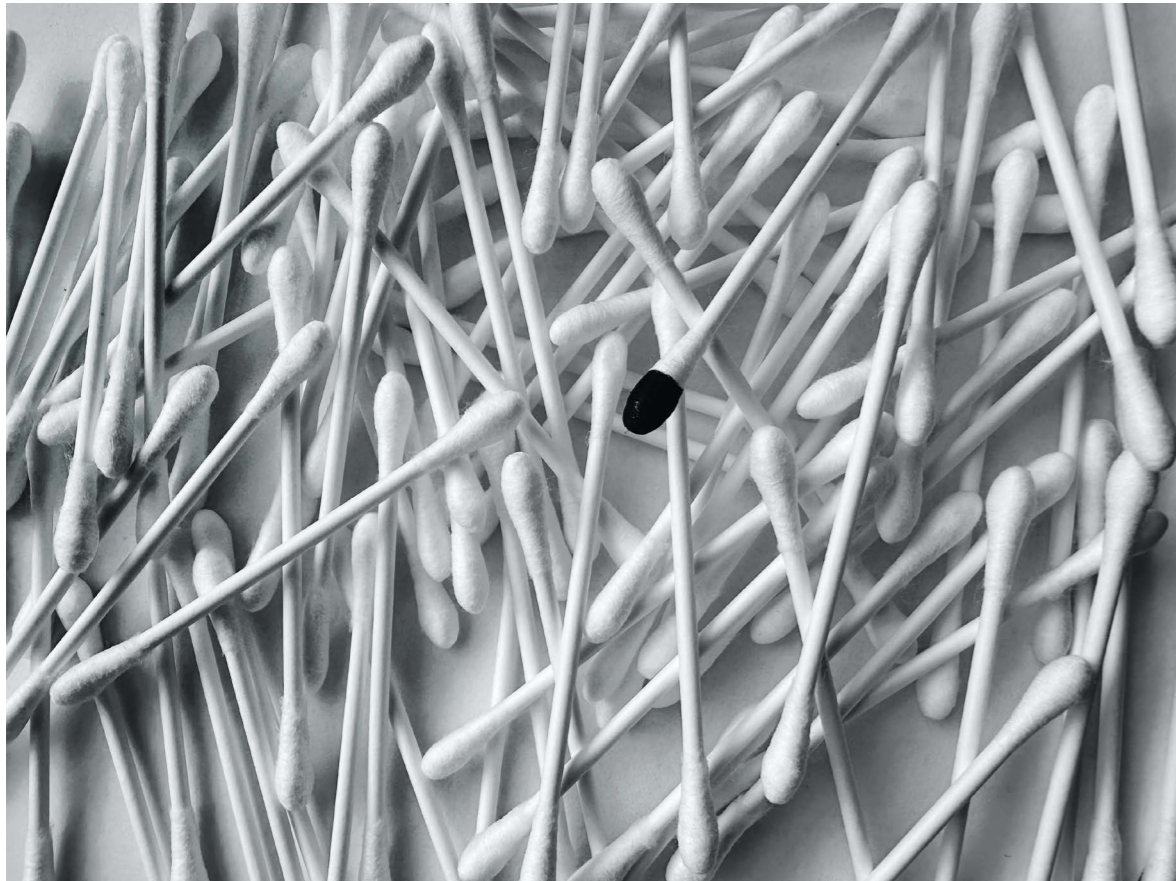
.....
Laura Majorošová » Pozadie ako tvorivý priestor

.....
Laura Majorošová » Pozadie ako tvorivý priestor

.....
Laura Majorošová » Pozadie ako tvorivý priestor

.....
Laura Majorošová » Fotografujem, teda som

.....
Laura Majorošová » Fotografujem, teda som

ATELIÉR ÚŽITKOVEJ FOTOGRAFIE

Mgr. Peter Lančarič, PhD.

Dotyk portrétom / Štyri steny

Študenti v Ateliéri úžitkovej fotografie sa počas akademického roka 2023 - 2024 venovali dvom tematicky odlišným, no vzájomne prepojeným okruhom. V zimnom semestri pracovali na téme „Dotyk portrétom“, kde skúmali rôznorodé prístupy k portrétovaniu. Študenti využívali poznatky z rôznych disciplín, ako sociológia, dejiny fotografie a výtvarné umenie, a prepojovali ich s ďalšími umeleckými oblasťami. Zamerali sa na technické a umelecké aspekty portrétnej fotografie. Prostredníctvom portrétovania blízkych osôb a známych osobností rozvíjali svoju schopnosť zachytiť ľudskú podobu, výraz a vyjadriť identitu portrétovaného subjektu. Súčasťou tohto semestra bola aj inscenovaná fotografia, ktorá študentom umožnila skúmať nové možnosti v portrétovaní a kreatívne pracovať s prostredím, osvetlením a kompozíciou.

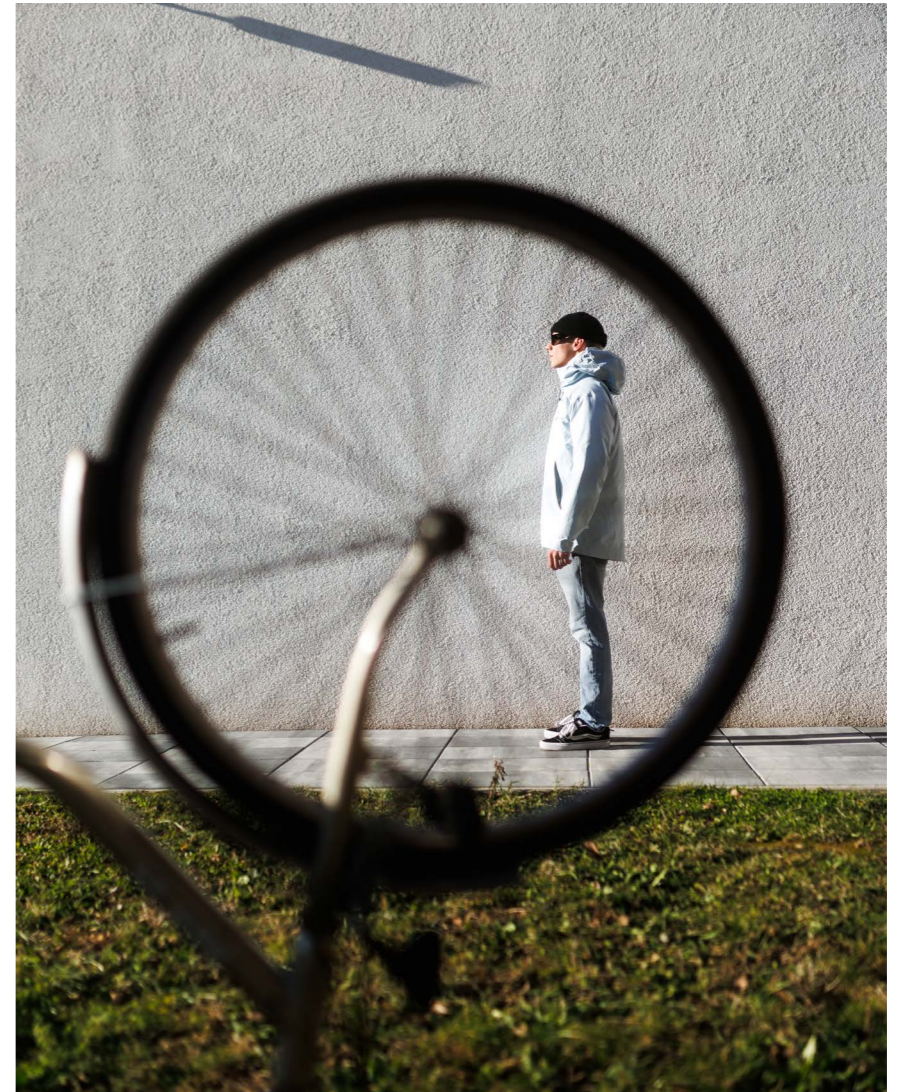
V letnom semestri sa pozornosť presunula k téme „Štyri steny“, kde sa študenti zaoberali fotografiou architektúry. Cieľom bolo nielen technicky zvládnuť fotografovanie architektonických objektov, ale aj rozvíjať špecifické interpretačné prístupy. Študenti skúmali architektúru z rôznych uhlov pohľadu: od klasickej fotografie architektúry cez dobový dokument a subjektívne interpretácie až po voľnú autorskú tvorbu. Významným prvkom bola aj tvorba autoportrétov, kde architektonický priestor slúžil ako médium na preskúmanie kreatívnych a umeleckých možností. Architektúru vnímali aj ako priestor sociálnej identity, skúmajúc, ako prostredie ovplyvňuje a odráža kultúrne a spoločenské kontexty.

Tieto semestrálne projekty poskytli študentom komplexný priestor na rozvoj technických zručností a kreatívneho myslenia. Prepájaním teoretických poznatkov s praktickými skúsenosťami sa naučili vytvárať fotografické diela schopné reflektovať rôzne aspekty ľudskej skúsenosti a prostredia.

Peter Lančarič

Timotej Tancár

Timotej Tancár

.....
Anastasia Mishina

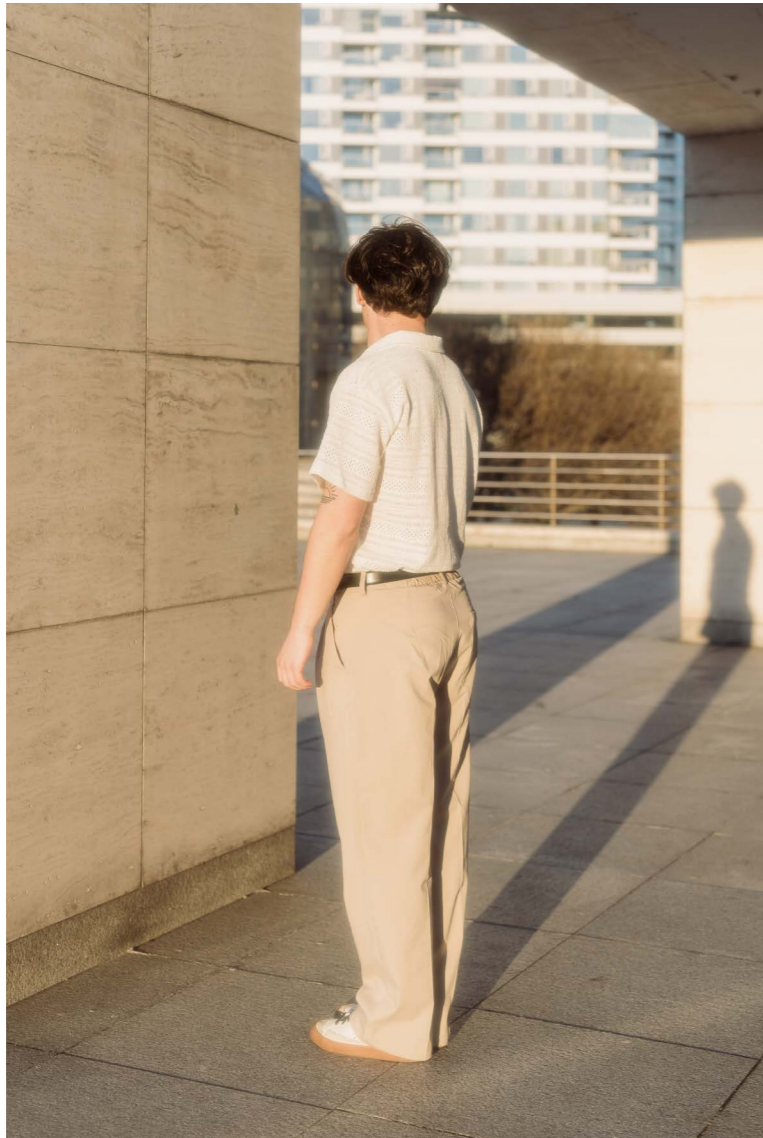
.....
Anastasia Mishina

.....
Patricia Kudláková

.....
Patricia Kudláková

.....
Kamil Genčúr

.....
Kamil Genčúr

Ivana Kopačková

Ivana Kopačková

.....
Ivana Kopačková

.....
Ivana Kopačková

Kamil Genčúr

Kamil Genčúr

.....
Samuel Hrabčák

.....
Samuel Hrabčák

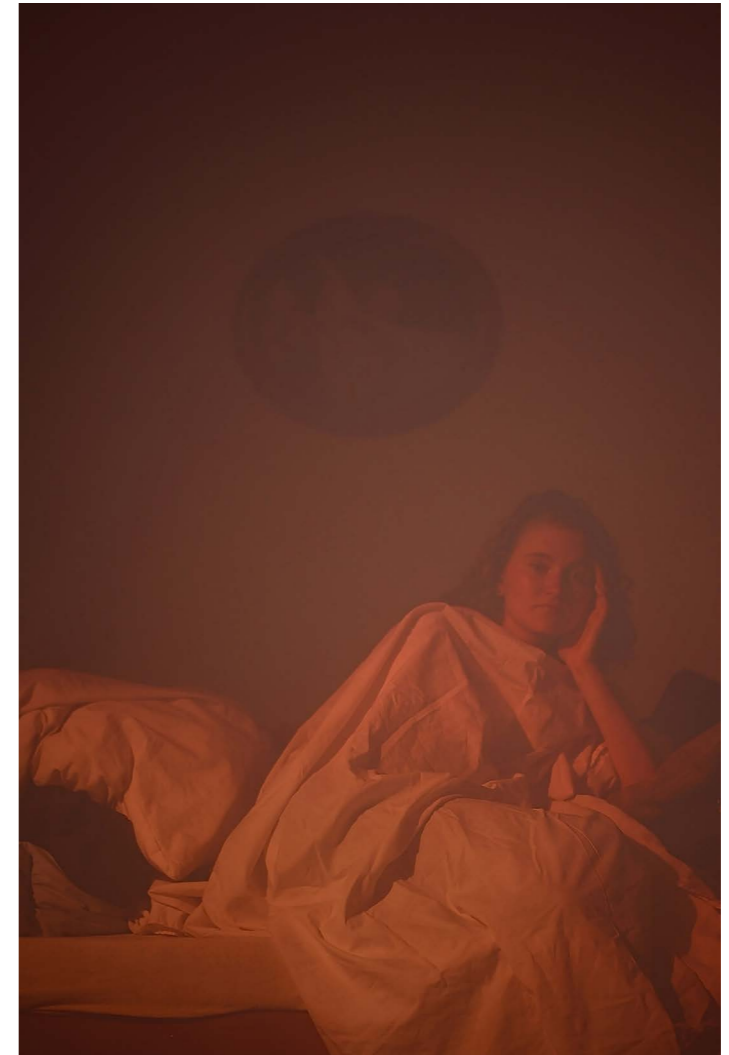
Miriam Klaciková

Miriam Klaciková

Jakub Hudec

Nina Pagáčová

KREATÍVNO- -EXPERIMENTÁLNY FOTOGRAFICKÝ ATELIÉR

Mgr. et Bc. Lucia Škripcová, PhD.

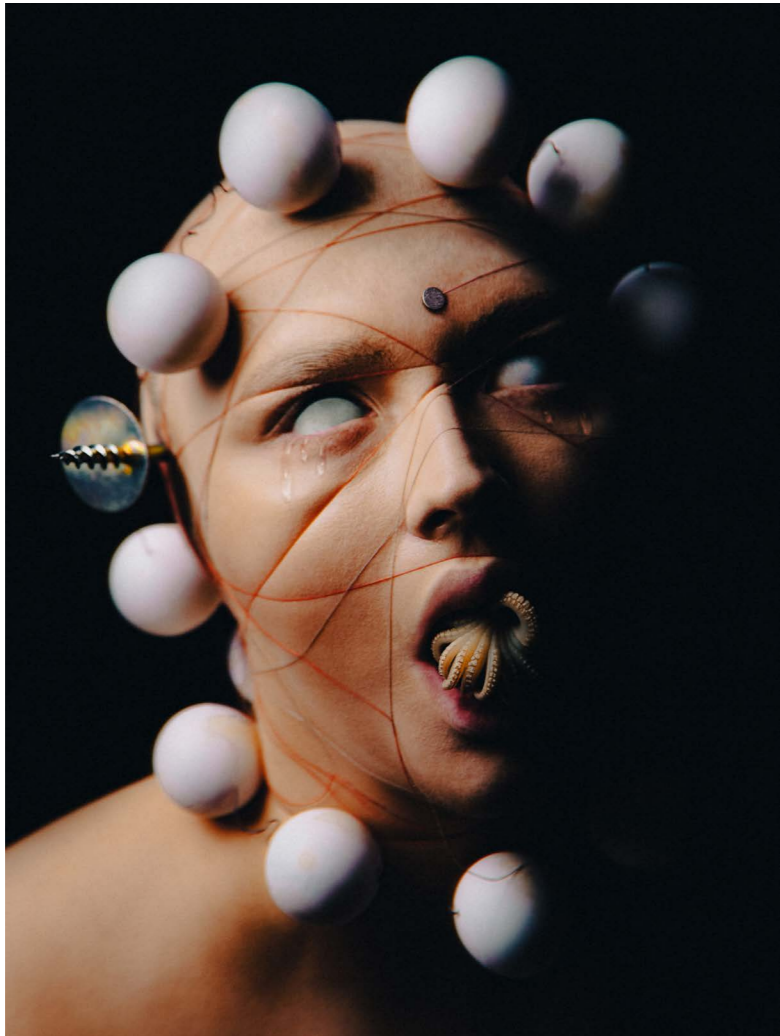
Mgr. Lucia Magalová, PhD.

Kvet

Moje Kefácke deti niekedy nazývam mojimi kvetmi. Sprvu slovná hračka, ktorou som sa vyrovnávala s neznalosťou mien niektorých študentov, sa postupne pretransformovala na niečo väčšie. Na akési označenie štádia života človeka, ktorý už je dospelý, ale vlastne ešte nie tak celkom. Rastie. Z malého púčiku sa konštantnou prácou na sebe dostáva do kvetu, nachádza svoje pravé ja a snaží sa ho zveľaďovať. Dočiahnuť čo najvyššie k slnku. Niektoré kvety sú celkom malé, lebo zistili, že sa im bude lepšie rásť niekde inde. A niektoré sú presne tam, kde potrebujú byť. Štúdium v Kefe je o hľadaní potenciálu v sebe samom. Niektorí prichádzajú, aby zistili, že toto nie je to pravé miesto, v ktorom dokážu rásť. Že podmienky sú príliš extrémne, počasie sa mení príliš rýchlo a nároky na prežitie sú príliš vysoké. Iní prídu, zakorenia sa poriadne hlboko a zopár rokov využívajú každú jednu príležitosť, ktorá ide okolo. A tak je to v poriadku. Každý sme v inom štádiu kvitnutia a každý to máme trochu inak. Jediné dôležité na tom zostáva, že kvitneme spolu, nech je to akoukoľvek rýchlosťou.

Ak ste niekedy chodili do Kefy, aj vy ste kvetmi. Vždy budete. A preto nezabudnite rásť.

Lucia Škripcová

Petra Gajdošová

Petra Gajdošová

.....
Linda Barborková

.....
Linda Barborková

Jana Kmiťová

Jana Kmiťová

Simona Szabová

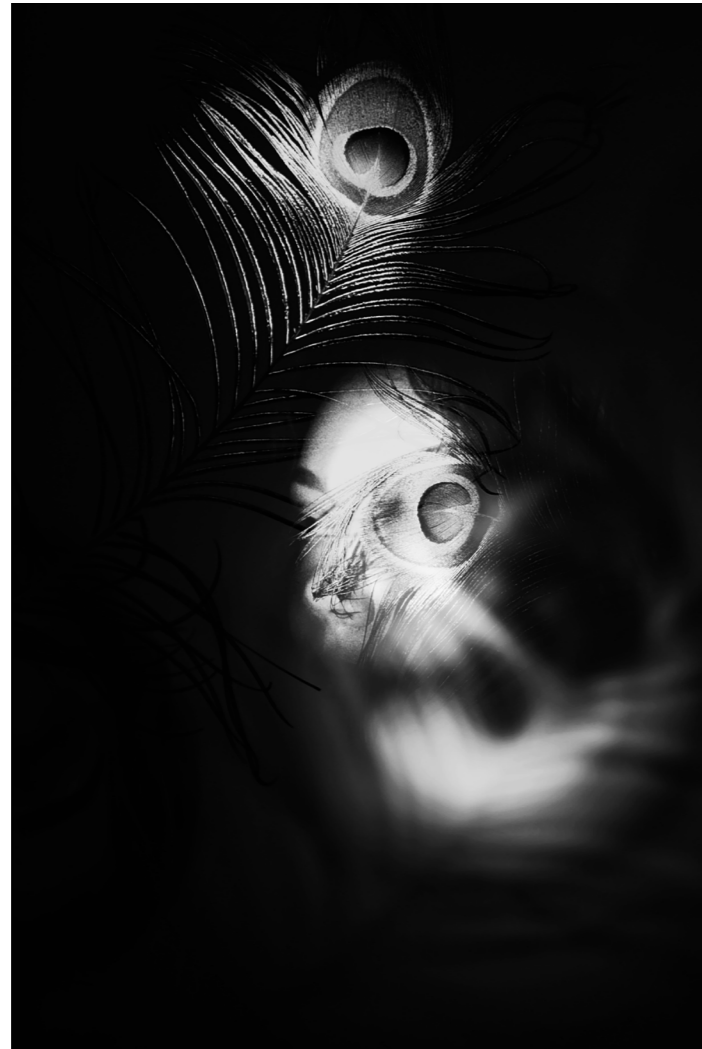
Simona Szabová

Sandra Struhárová

Sandra Struhárová

.....
Nina Pagáčová

.....
Daniela Bašteková

Kristína Kochanová

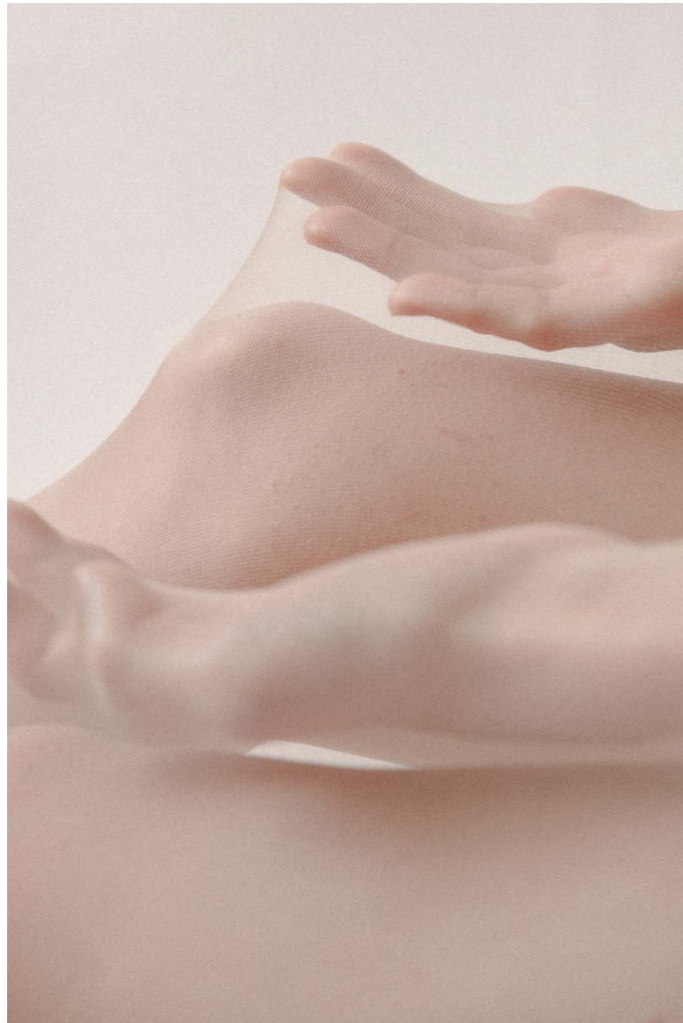
Aneta Lubčiková

.....
Roman Miča

.....
Viera Bednárová

Daniela Bašteková

Lenka Gáboríková

REKLAMNÁ FOTOGRAFIA

Mgr. Peter Lančarič, PhD.

Reklama na podobnosť / Dve tváre jednej veci

Počas akademického roka 2023 - 2024 sa študenti druhého ročníka bakalárskeho štúdia marketingovej komunikácie zaoberali dvoma semestrálnymi projektmi v rámci predmetu reklamná fotografia. V zimnom semestri pracovali na téme „Reklama na podobnosť“, kde pomocou fotografií analyzovali rôzne objekty alebo javy, hľadajúc podobnosti a rozdiely medzi nimi. Výsledkom ich práce boli porovnania, ktoré na prvý pohľad mohli pôsobiť nezmyselne, no odhalili skryté súvislosti a priniesli nové pohľady na komplexné kultúrno-spoločenské problémy, ako aj na známe a zaužívané fakty. Cieľom tohto cvičenia bolo posilniť kreatívne schopnosti študentov, ich mentálnu flexibilitu a schopnosť generovať nové a netradičné nápady. Táto aktivita mala podporiť ich zručnosti v tvorbe inovatívnych reklamných obsahov prostredníctvom fotografie.

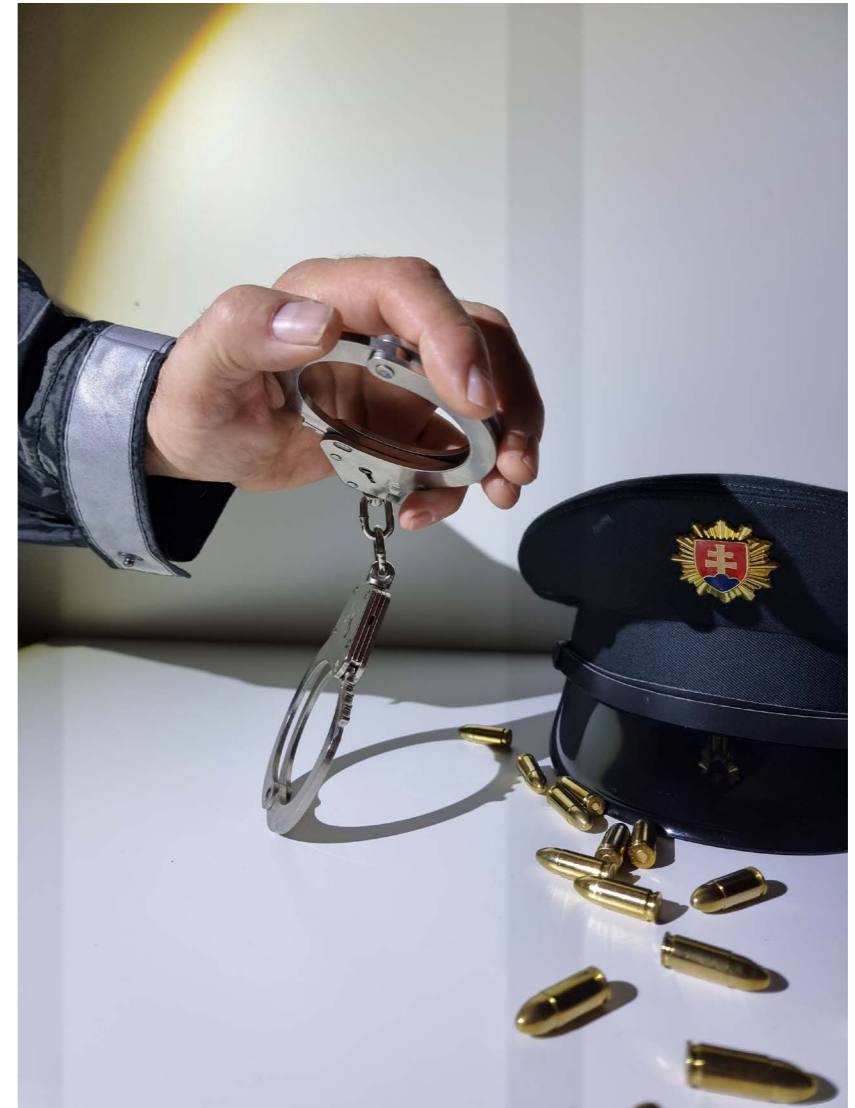
Na zadanie zo zimného semestra nadväzovalo cvičenie v letnom semestri s názvom „Dve tváre jednej veci“. Úlohou študentov bolo vytvoriť sériu troch diptychov na ľubovoľný produkt, pričom čím originálnejší, tým lepšie – mohla to byť aj úplne absurdná vec. Diptych mal pozostávať z produktového zátišia a lifestyle fotografie. Reklamná fotografia môže slúžiť ako účinný nástroj na propagáciu produktov alebo služieb, často zahrňujúc ľudí, ktorí používajú daný produkt alebo službu v bežnom živote. Takáto fotografia môže potenciálnym zákazníkom ukázať, ako produkt alebo služba môže pridať hodnotu ich životom, pomôcť im v každodennom živote alebo prispieť k dosiahnutiu ich cieľov.

Tento typ fotografie je veľmi prítlačlivý pre mladšiu generáciu, pretože sa snaží zachytiť ich životný štýl a emócie, a zároveň prezentovať produkt alebo službu, ktoré sa snažia predávať. Takéto fotografie sa často používajú na sociálnych médiách a v online reklamách, kde môžu zákazníci vidieť produkt alebo službu v kontexte ich vlastného života, spájajúc produkt alebo službu s emóciami a príbehmi ľudí. Produktové zátišie sa zameriava na zobrazenie produktu alebo viacerých produktov v ich najlepšom svetle, čím sa zvyšuje ich pravdepodobnosť predaja.

Peter Lančarič

Simona Brojová

Simona Brojová

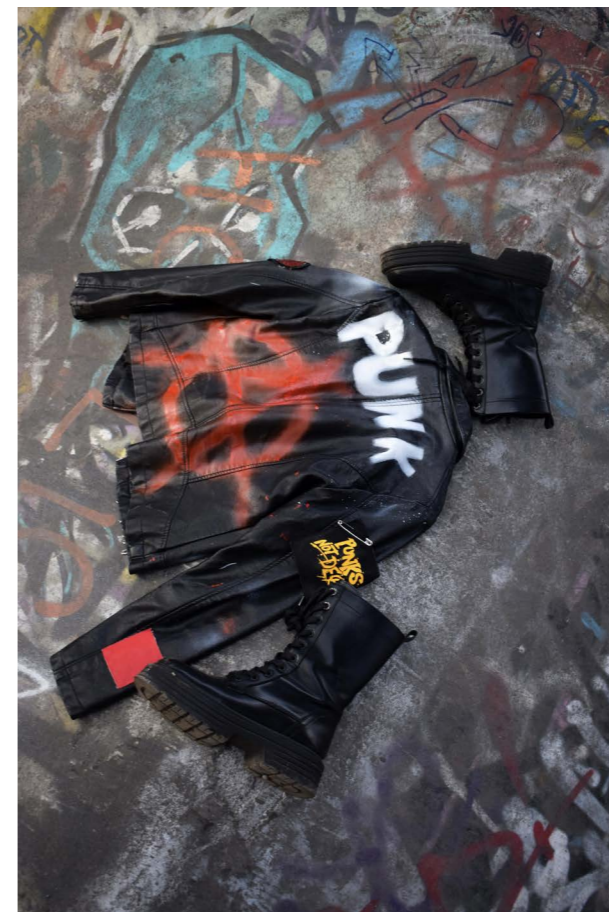
Oliver Gonda

Oliver Gonda

Lola Kopčová

Sabina Péteryová

.....
Lola Kopčová

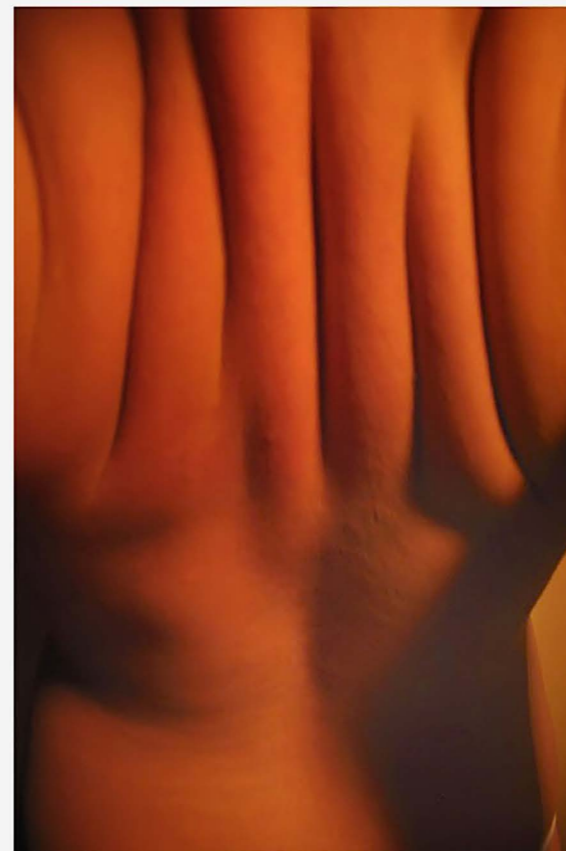
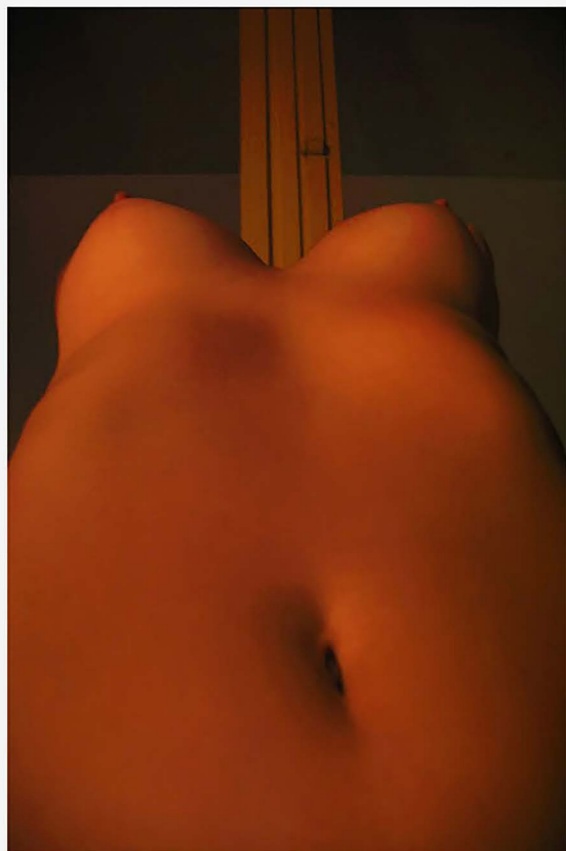
.....
Sabína Péteryová

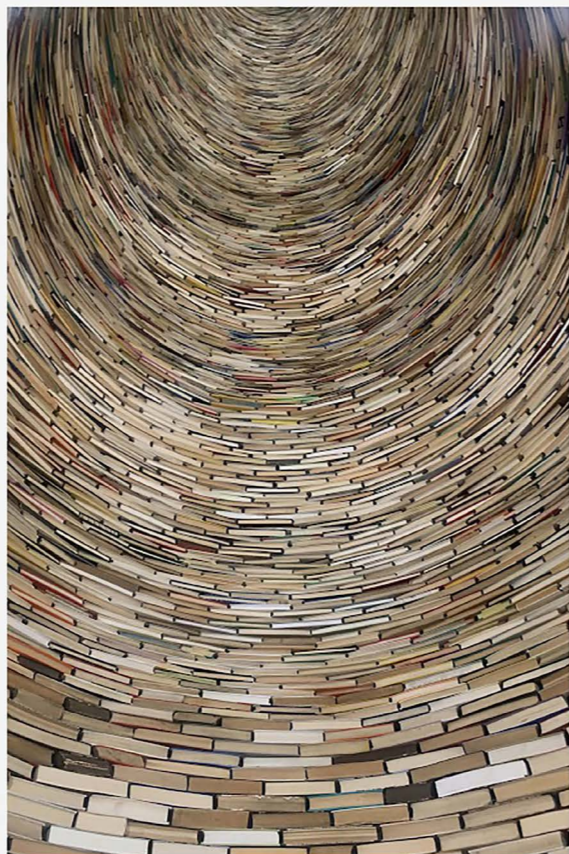
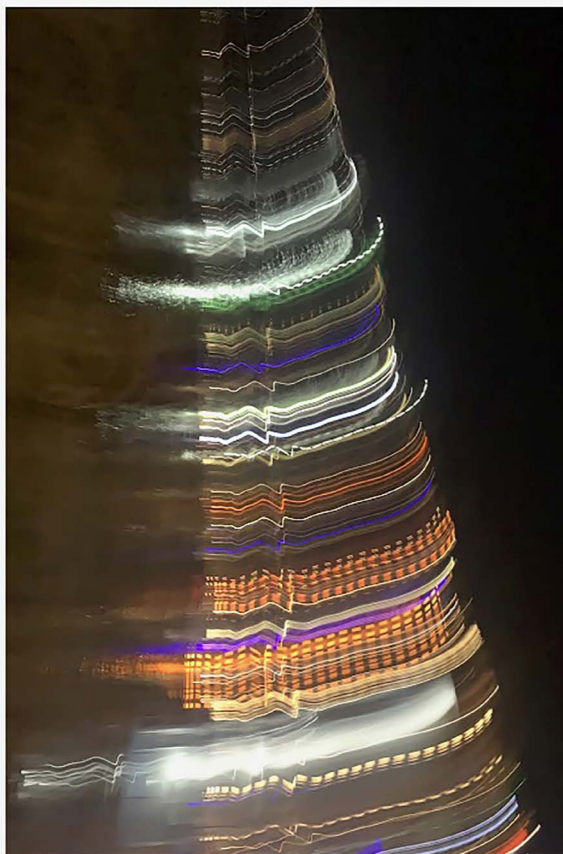
ŽURNALISTICKÁ FOTOGRAFIA

doc. MgA. Jozef Sedlák

.....
Dominik Duša » Vizualny smog ako protest

Lea Mosná » Diptych

Linda Ferancová » Diptych

.....
Linda Ferancová » Diptych

.....
Linda Ferancová » Diptych

Adrian Makiš » Vizuálny smog ako protest

Adrian Makiš » Vizuálny smog ako protest

Adrian Makiš » Vizuálny smog ako protest

Adrian Makiš » Vizuálny smog ako protest

Juraj Petruš » Vizuálny smog ako protest

Juraj Petruš » Vizuálny smog ako protest

Juraj Petruš » Vizuálny smog ako protest

Juraj Petruš » Vizuálny smog ako protest

Mgr. Dominika Čmehýlová-Rašová, PhD.

» Vyštudovala všeobecnú jazykovedu na Fakulte humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. V súčasnosti je členkou Katedry jazykovej komunikácie FMK UCM, kde vyučuje predmety kreatívne písanie, jazyková kultúra a nemecký jazyk. Svoju vedeckú a publikačnú činnosť orientuje predovšetkým na mediálnu lingvistiku, pragmatiku komunikácie, teóriu literatúry a štylistiku jazykových prejavov. Podieľa sa na apretáciách odborných aj umeleckých diel.

Mgr. Eva Kramara Jonisová, PhD.

» Vyštudovala masmediálnu komunikáciu FMK UCM v Trnave, kde aktuálne pôsobí ako odborná asistentka. V rámci vedeckovýskumnej činnosti sa zaoberá najmä fotografiou, konkrétne dokumentárnou, sociálnou a žurnalistickou, inscenovaným portrétom či znakovosťou (semiotikou) a naráciou v tomto médiu. Venuje sa tiež onlinej žurnalistike, vyučuje predmet multiplatformová žurnalistika a tiež sa zúčastňuje na tréningu začínajúcich redaktorov univerzitného časopisu atteliér. Svoju tvorbu prezentovala na kolektívnych aj samostatných výstavách, je lektorkou fotografických workshopov a porotkyňou fotosúťaže.

Mgr. Peter Lančarič, PhD.

» Je fotograf, ktorý sa okrem výtvarnej a reportážnej tvorby venuje aj pedagogickej a výskumnej činnosti. V súčasnosti pôsobí ako odborný asistent na Katedre umeleckej komunikácie na FMK UCM v Trnave. Vede Ateliér úžitkovej fotografie. Ďalej na fakulte vyučuje fotografické praktiká a reklamnú fotografiu. Fotografiu považuje za hraničný fenomén. Vo výskumnej časti sa zaoberá rôznymi aspektmi fotografického portrétu. Pravidelne svoju tvorbu prezentuje na domácich, ale i zahraničných výstavách.

prof. PhDr. Hana Pravdová, PhD.

» Je vedúcou Katedry jazykovej komunikácie Fakulty masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda. Pôsobila v televízii, denníku a v reklamnej agentúre na rôznych kreatívnych a manažérskych pozíciách, je autorkou množstva článkov, scenárov i režisérkou celého radu titulov v rámci dokumentárno-publicistickej tvorby. Jej vedecko-pedagogická činnosť na fakulte je zameraná na vývojové trendy v oblasti žurnalistických žánrov, redakčného manažmentu, ako aj masovej a mediálnej kultúry. Venuje sa tiež problematike metodológie v mediálnych štúdiách a vybraným aspektom hier v dejinách kultúry.

doc. MgA. Jozef Sedlák

» Vyštudoval odbor umeleckej fotografie na Filmovej a televíznej fakulte Akadémie múzických umení v Prahe (1984). Habilitoval na titul docent v študijnom odbore 2.2.1 Výtvarné umenie na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (2011). Od roku 2006 je interným pedagógom na Fakulte masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. V súčasnosti vyučuje predmet žurnalistická fotografia a je vedúcim Ateliéru komunikácie v médiu fotografie na Katedre umeleckej komunikácie FMK UCM v Trnave. Externe pôsobí na Vysokej škole výtvarných umení, na Katedre fotografie a nových médií v Bratislave. V rámci vedecko-výskumného zamerania sa venuje okrem pedagogickej činnosti aj umeleckej a výstavnej činnosti. Individuálne a kolektívne vystavoval v štátoch Česká republika, Rakúsko, Maďarsko, Nemecko, Taliansko, Anglicko, Švédsko, Grécko, Francúzsko, Poľsko, Rusko, Japonsko, USA.

Mgr. et Bc. Lucia Škripcová, PhD.

» Vyštudovala masmediálnu komunikáciu na FMK UCM v Trnave a žurnalistiku na FF UKF v Nitre. Je managing editorom vedecko-umeleckého časopisu European Journal of Media, Art and Photography, indexovaného vo Web of Science. Od roku 2016 vedie Kreatívno-experimentálny fotografický ateliér (KEFA), s ktorým organizuje fotografické súťaže (35ka), klauzúrne výstavy študentov a organizuje workshopy a pozvané prednášky fotografov z praxe.

